

XIV JORNADA DE DEBAT
DEBAT INDEPENDÈNCIA.
LES REFERÈNCIES DE CANADÀ-QUEBEC
I DE REGNE UNIT - ESCÒCIA

ASSOCIACIÓ D'AMICS UAB
/ fragments 13

Els textos d'aquesta publicació són extractes de les ponències que van pronunciar els conferencians de la jornada **Debat independència. Les referències de Canadà-Quebec i de Regne Unit - Escòcia**, celebrada el dia 7 de novembre de 2012.

XIV JORNADA DE DEBAT ORGANITZADA PER L'ASSOCIACIÓ D'AMICS DE LA UAB

7 de novembre de 2012

Aula Magna de Casa Convalescència (Barcelona)

► PRESENTACIÓ I MODERACIÓ

Antonio Franco,

periodista i president de l'Associació d'Amics de la UAB.

► INTERVENCIONS

■ **Josep Oliver,**

catedràtic d'Economia Aplicada de la Universitat Autònoma de Barcelona.

■ **Javier Pérez Royo,**

catedràtic de Dret Constitucional de la Universitat de Sevilla.

■ **Ferran Requejo,**

catedràtic de Ciència Política de la Universitat Pompeu Fabra.

UNIVERSITAT

OPINA

ANTONIO FRANCO

Amigues i amics, bona tarda a tothom. Els amics de la UAB tenim la voluntat d'ajudar a millorar el nivell del debat general que es fa a Catalunya i a Espanya sobre els seus problemes de relació, sobre l'allunyament, sobre la crisi de la seva complicitat, sobre les matèries concretes de conflicte, sobre la possibilitat de refer i rectificar els antics pactes o la possibilitat d'obrir una via cap a la independència. Lògicament, nosaltres no promovem una tertúlia, com ja sabeu els habituals de les nostres convocatòries, sinó una sessió de debat rigorós, amb nivell acadèmic, com sempre fem, en tot el que organitzem dins de les convocatòries de «La Universitat Opina».

Hem pensat que un bon punt de partida en aquest moment de gran flux d'informacions interessades pot ser aclarir el que signifiquen les referències als casos del Canadà i Quebec i del Regne Unit i Escòcia, per fer un debat intern, des del punt de vista jurídic, polític i econòmic, tot i que no volem reduir la nostra sessió de treball únicament a aquests dos exemples.

Ha vingut de Sevilla, per oferir-nos les seves reflexions, Javier Pérez Royo, catedràtic de Dret Constitucional de la Universitat de Sevilla. El Javier és apreciat a Catalunya pel seu alt nivell acadèmic com a jurista, però també pels seus esforços per entendre la situació catalana, per tenir un esperit democràtic transparent i pel seu compromís, expressat moltíssimes vegades en el decurs dels anys, per a la resolució dels problemes per la via de la racionalitat i l'entesa.

Intervé, jugant a casa, Josep Oliver, catedràtic d'Economia Aplicada de la Universitat Autònoma de Barcelona, que és també un home força conegut, com els altres ponents, per la seva presència regular en els més prestigiosos mitjans de comunicació, sempre aportant dades i arguments, aprofitant la seva excel·lent capacitat explicativa i didàctica.

I el tercer convidat és Ferran Requejo, catedràtic de Ciència Política de la Universitat Pompeu Fabra, que s'ha distingit per una presència molt activa en els debats sobre la independència, reflectint les noves dades i les noves correlacions de forces que hi ha en l'actual societat catalana, tant des del punt de vista social com des del polític.

Agraïm la seva presència; agraeixo també, senyores i senyors la seva, i agraeixo també l'ajut dels nostres col·laboradors del Consell Social de la UAB, del Col·legi de Politòlegs i Sociòlegs de Catalunya i de l'Obra Social d'Unnim, així com la generositat d'aquesta Casa Convalescència que ens acull.

Si els sembla bé, el plantejament de l'acte serà el següent: els tres ponents faran unes exposicions de vint minuts, després creuran els seus punts de vista entre ells i, finalment, si el temps ho permet, donarem també entrada no a discursos, però sí a preguntes concretes que puguin sorgir de la sala. I, si els sembla bé, posem fil a l'agulla i comencem a treballar ■

1a RONDA

JOSEP OLIVER

Bé, moltes gràcies. Bona tarda a tothom, sempre és un plaer poder compartir reflexions, i en aquests moments que el país afronta una situació complexa, no únicament pel debat que avui ens porta aquí, sinó pel que hi ha a sota, el que està plovent i el que plourà, amb més motiu encara. La veritat és que quan l'Antoni em va trucar i em va dir si voldria ser en aquest panell de distingits acadèmics per discutir aquest tema, vaig pensar que m'ho deia per tres coses, i cap de les tres m'agradava gaire, tot sigui dit.

La primera, perquè la meua posició, una mica intermèdia, sobre les relacions amb Espanya, entre la situació actual i la independència, és coneguda. L'he publicada, l'he publicat i, per tant, vaig pensar: «T'ho deu estar demanant perquè seràs un contrapunt». Ho dic malament, perquè com a economista, sempre que discutim temes seriosos, intento ser ideològicament tan neutre com sigui possible. En fi, un gran economista suec dels anys trenta deia que l'economia té el problema que barreja ciència amb judicis de valor, i això és conegut. Però jo intento ser honest amb els meus lectors i amb mi mateix i, per tant, intento posar els fets tal com són. Per tant, espero que la idea no fos que actués com a contrapunt, perquè no vaig per aquí; intento posar sobre la taula elements de reflexió per a tothom.

Una segona raó podria ser perquè, en fi, hi ha un políticòleg i un constitucionalista de molt de prestigi; per tant, també un economista. Tres enfocaments diferents? No hi crec. Seriosament, no crec en aquesta distinció en els àmbits econòmics importants, i aquest ho és molt. Se'm fa impossible destriar el que és estrictament la política del que són l'economia i el dret. Aquí, la solució o les solucions que entre tots arbitrarem tenen de tot. Hauran de tenir en compte els tres elements, i, per tant, aquesta reflexió tampoc em serviria.

I, finalment, vaig pensar que potser m'ho demanava perquè com que sóc economista espera que faci alguna reflexió sobre la fiscalitat d'aquestes regions. No sóc un fiscalista; em dedico a intentar a entendre com funcionen les economies en un àmbit més agregat.

De totes maneres, li vaig dir que sí. Ni per això, ni per això, ni per això, però per què? Perquè crec que podem compartir reflexions i el que els porto són estrictament

les meves reflexions sobre dos processos que són molt diferents del nostre i que han tingut diferents sorts i que estan en diferents moments, i dels quals sí que en podem treure alguna lliçó.

La meua intervenció en aquests vint minuts la dividiré en tres parts fonamentals. Una primera, molt breu, en la qual intento ubicar algunes macromagnituds de Catalunya en relació amb Escòcia i el Quebec. No són necessàries, com veurem. Al final, els processos d'independència tenen lloc amb economies molt diverses, amb nivells de vida molt diferents, amb transferències fiscals molt diferents, però em sembla que és interessant comparar la nostra experiència amb les del Quebec i Escòcia en l'àmbit econòmic.

Els processos d'independència tenen lloc amb economies molt diverses, amb nivells de vida molt diferents, amb transferències fiscals molt diferents, però és interessant comparar la nostra experiència amb les del Quebec i Escòcia en l'àmbit econòmic.

El segon punt, i entrant molt més en matèria, és, des del meu punt de vista, les raons econòmiques que estan a sota dels processos d'independència. La meua convicció en el cas català per a mi és evident: tenim elements de sobiranisme, elements d'identitat i elements d'història que pesen i que formen part del bulb de la base del procés en el qual el país està immers. Però per sota o per sobre d'aquests elements d'identitat flueix una realitat econòmica que exacerba o no, que empeny o no el mateix procés. La meua convicció és que la situació econòmica dels últims vint anys ha posat en marxa en l'àmbit mundial, bàsicament des de la caiguda del mur de Berlín, un procés, que és la globalització, que està alterant tots els equilibris històrics de benestar. Per tant, que està promovent elements com els que avui Catalunya està vivint, que per descomptat, com he dit abans, recolzen sobre elements identitaris, que no tenen res a veure amb aquests estrictament econòmics.

I, finalment, en el tercer punt intentaré abordar en les dues nacions, Escòcia i el Quebec, la manera com s'ha plantejat o com s'està plantejant el procés d'independència. M'avanço a la conclusió que els comentaré. Aquí estem parlant amb una certa frivolitat i seré honest

amb vostès sobre si estarem a Europa o no hi estarem, si estarem a l'euro o no hi estarem. L'experiència escocesa i l'experiència sobretot del Quebec demostren que l'endemà, en el post-referèndum, les relacions que queden amb l'estat mare són crítiques per al futur del mateix referèndum i per al mateix futur del procés d'independència. Per tant, em sembla que aquestes dues experiències ens haurien de servir per il·lustrar què hauríem d'estar discutint, o com hauríem d'estar discutint nosaltres ara.

La situació econòmica dels últims vint anys ha posat en marxa en l'àmbit mundial, bàsicament des de la caiguda del mur de Berlín, un procés, que és la globalització, que està alterant tots els equilibris històrics de benestar.

Bé, aquests són els tres punts i finalment, lògicament, acabaré amb unes conclusions molt ràpidament. Comencem amb les grans magnituds: no hi ha una densitat o un element poblacional rellevant. El Quebec és el 23% del Canadà, un gran país dins del Canadà, amb vuit milions d'habitants. Nosaltres som el 15% i Escòcia el 7%, són cinc milions d'habitants sobre seixanta milions. Per tant, no és un problema poblacional, no és un problema tampoc del pes de l'activitat econòmica d'aquestes nacions dins dels països originals. De nou, a Escòcia l'activitat sobre la britànica és molt petita, el 7%, i per tant la seva secessió des del punt de vista macroeconòmic tindria poques conseqüències. El Quebec és a l'altre extrem: si el Quebec marxés, se'n va una quarta part del producte interior brut (PIB) canadenc i, per tant, estem parlant de coses serioses. Igual que en el cas català: si se'n va Catalunya d'Espanya, hauríem de treure el 20% del PIB espanyol i gairebé el 30% de les exportacions; aleshores Espanya és molt difícilment viable a curt termini.

L'experiència escocesa i l'experiència sobretot del Quebec demostren que l'endemà, en el post-referèndum, les relacions que queden amb l'estat mare són crítiques per al futur del mateix referèndum i per al mateix futur del procés d'independència.

On hi ha una diferència que té importància per a la discussió que estem tenint, és en l'estructura productiva. El Quebec i Escòcia són dos països molt més terciaris, amb

un pes del sector públic que dobla el nostre. El pes del nostre sector públic és escassament del 12%, i en aquells dos països se'n va al 25%. Són països amb una llarga tradició d'intervenció pública i, en part, avui a Escòcia el debat independentista es planteja perquè hi ha la percepció que a la Gran Bretanya s'està desmantellant l'estat del benestar. I els escocesos tenen una voluntat expressa des de fa molt temps, molt nòrdica, molt compartida amb Suècia, Noruega, Irlanda i aquests països nòrdics, d'intervenció pública i molt poc *free market*, molt més intervencionista. I el mateix passa en el cas del Quebec.

El Quebec i Escòcia són dos països molt més terciaris, amb un pes del sector públic que dobla el nostre. El pes del nostre sector públic és escassament del 12%, i en aquells dos països se'n va al 25%.

Després hi ha diferències molt radicals: el Quebec és un país amb una producció energètica i de primeres matèries enorme; Escòcia té petroli, que és una base amb la qual s'està fonamentant la independència. Nosaltres no tenim ni petroli ni energia, tenim més indústria i massa construcció. Tenim una estructura més dèbil en els serveis que la que tenen aquests dos països. I un element addicional: les dues nacions diferents de Catalunya tenen un estoc de capital humà i una inversió en recerca i en desenvolupament molt superior i molt millor que nosaltres. Ens avantatgen com a país, tant el Canadà, lògicament, com la Gran Bretanya. Tenen, per tant, estructures que els permeten afrontar el futur probablement amb més fortalesa i més solvència que nosaltres mateixos.

Tot i que nosaltres, en canvi, som la regió rica o de les regions riques dins d'Espanya, amb una renda per habitant que és el 115% de l'espanyola, mentre que al Canadà, al Quebec és el 85%. Aquest és un país, diguem-ne, més pobre en termes de renda per habitant. I a Escòcia és el 97-98%. En els tres casos hi ha transferències fiscals. En el cas del Quebec, moderades, el 2%; en el nostre estem al voltant del 5-8%, depenent del moment del cicle; i a Escòcia són desconegudes, perquè les balances fiscals que es publiquen a la Gran Bretanya es fan de manera diferent de les que fem nosaltres. I hi ha el convenciment per part dels escocesos que el petroli

del mar del Nord se'n va primer a Westminster i després torna parcialment a Escòcia; compensa la transferència que fa el parlament britànic a Escòcia.

Finalment, deute i dèficit públic, que no és banal a l'hora de la independència. No tenim dades d'Escòcia, però les dades del Quebec ens mostren un deute públic del 50%, que si s'hi afegeix la part proporcional del deute sobirà canadenc –que ningú discuteix que no l'hauria d'assumir–, el Quebec començaria com a país independent amb un deute públic equivalent al 90% del PIB. Tampoc a Escòcia ningú discuteix que si arribés la independència, Escòcia s'hauria d'endur una part del deute públic britànic. Aquí, en canvi, quan a vegades discutim aquests temes sembla que el deute públic sigui dels espanyols i nosaltres no hi tinguéssim res a veure, tot i que hi hagi hagut una transferència fiscal en el procés previ.

A Escòcia ningú discuteix que si arribés la independència, Escòcia s'hauria d'endur una part del deute públic britànic. Aquí, en canvi, quan a vegades discutim aquests temes sembla que el deute públic sigui dels espanyols i nosaltres no hi tinguéssim res a veure.

Per tant, aquestes dades que hem comentat molt ràpidament tenen una única virtut: demostrar que els processos parteixen de raons molt diferents i que no tenen una base material similar. Ni pel que fa a la població, ni al PIB, ni a les relacions econòmiques amb el país d'origen o a la potència econòmica d'aquestes regions. El cas més extrem és, em sembla, el del Quebec, i el nostre mateix, que si marxéssim dels nostres països respectius realment deixaríem el país originari en una situació molt dolenta.

Bé, si això no és el que importa, què és el que ha importat, a l'hora de plantejar des del punt de vista econòmic aquestes dues experiències i la nostra mateixa? Primer, hi ha un rerefons sobre el sentiment sobiranista, que deixo de banda. Els politòlegs segur que saben explicar-lo molt millor que jo. Hi ha un rerefons de percepció de maltractament fiscal, és comú en les *fiscal balances* al Canadà, això ve des dels anys seixanta. En el cas d'Escòcia, el que he comentat abans: el petroli del mar del Nord. Aquest es descobreix als anys setanta i hi ha la percepció que Westminster s'endú el gruix del rendiment i que, si Escòcia tingués el petroli del mar del

Nord, podria ser una nova Noruega. Per tant, un sector públic molt eficient i molt generós.

Aquesta percepció de maltractament fiscal ve de molt lluny. Diria que de bastant més lluny que en el cas català. Aquí és una percepció popular, honestament, des de fa deu anys, des que discutim l'Estatut; és a dir, fins als anys 2000, el tema del dèficit fiscal era una qüestió acadèmica. Des de Ramon Trias Fargas, el 1962, Ernest Lluch en els setanta, i l'antic conseller Antoni Castells entre els vuitanta i noranta, s'havia discutit sempre que hi havia superàvit comercial i dèficit fiscal.

Aquesta percepció de maltractament fiscal ve de molt lluny. Diria que de bastant més lluny que en el cas català. Aquí és una percepció popular, honestament, des de fa deu anys, des que discutim l'Estatut.

Però la percepció popular que el dèficit era un problema seriós per al benestar català emergeix amb la discussió de l'Estatut. No és així en el cas canadenc, on, de fet, ve des dels seixanta, pràcticament, i té a veure –i segur que Pérez Royo ens ho pot explicar bé– amb tot el procés que anomenen la «patriation», que és la possibilitat de passar la constitució que hi havia a la Gran Bretanya al Canadà i aleshores fer una reforma constitucional. I aquí estic parlant dels seixantes i setantes, el Quebec demana dret de virtut, demana una singularitat que finalment no acaba aconseguint. I, finalment, això és el que porta al segon referèndum per a la independència, de l'any 1995, al qual em referiré una mica després a l'hora de parlar d'aquests elements d'independència. Per tant, hi ha un rerefons, una percepció, que no estava ben tractat fiscalment, però que sobretot no estava ben tractat des del punt de vista constitucional. El Quebec va demanar sempre, des dels seixanta, el tractament d'una nació diferenciada. I, de fet, hi ha un acord de l'any 87, l'acord del Meech Lake, en el qual el govern federal i les províncies accepten aquesta singularitat quebequesa i que finalment fracassa, perquè la província de Manitoba, la nació originària, diu: «Si els quebequesos tenen dret a ser diferents, nosaltres també i, per tant, això no ho votem». Aquest acord fracassa l'any 1990 i això porta finalment al referèndum de l'any 95, que es perd, recordin, per 50.000 vots sobre quatre milions: 49,5 *versus* 50,5.

En el cas d'Escòcia, també és un llarg procés, començat l'any setanta amb el tema del petroli, i que ha anat agafant embranzida a partir de la *devolution*; de fet, la de 1999 respon a aquesta pressió de no estar rebent el tracte fiscal que es mereixen els escocesos.

I, finalment, en el nostre cas, i permetin-me un parell de minuts, crec que l'Estatut del 2005-2006, el que intentava fer era reconstruir una relació econòmica amb Espanya que s'havia alterat radicalment per l'entrada a la Unió Europea. Això no es va entendre mai, el que feia el president Maragall, d'intentar refer la Constitució per la porta del darrere, establint unes relacions noves. A partir del 1986, quan entrem a Europa, el pacte pel qual s'havia mantingut Espanya des del segle XIX trontolla; és el pacte que el professor Nadal en va dir «El pacte entre els cerealistes castellans, els siderúrgics bascos i els tèxtils catalans», que el mercat espanyol és per als productors espanyols. Això és l'aranzel Figuerola de 1898.

Crec que l'Estatut del 2005-2006, el que intentava fer era reconstruir una relació econòmica amb Espanya que s'havia alterat radicalment per l'entrada a la Unió Europea.

Aquest pacte, el 1986 comença a trencar-se, no perquè ningú vulgui trencar-lo, sinó perquè l'entrada al mercat comú vol dir un mercat únic. I en un mercat únic les mercaderies circulen lliurement i, per tant, comencem a sentir que el superàvit comercial, que era la contrapartida del dèficit fiscal, es va separant. I a principis dels anys 2000, la proposta de l'Estatut, de fet, reflecteix aquesta creixent separació que en l'àmbit del comerç ara és popular: veníem el 50% a la resta del món i el 50% a la resta d'Espanya; en canvi, el 1986, en el moment d'entrar al mercat comú, Catalunya venia el 80% de la seva exportació exterior a Espanya i el 20% a la resta del món. Aquí hi ha hagut un procés de creixent separació que finalment va culminar amb l'emergència d'un problema fiscal.

Però al costat d'aquest problema fiscal n'hi ha un altre de més profund, em sembla a mi, i que abraça les tres zones, que és l'emergència de la globalització. Els he dit que el 1989, quan cau el mur de Berlín, és el moment crític per a mi. I ho és perquè sense la caiguda del mur de Berlín és inexplicable l'emergència d'aquesta nova

onada de globalització i les seves conseqüències. En el cas del Quebec són molt clares: les principals relacions est-oest, és a dir, des del Quebec a les províncies de parla anglesa, han estat substituïdes per les relacions nord-sud, Quebec-EUA. Simplement, perquè el 1989 es firma la Free Trade Association, i després el NAFTA, i els EUA actuen molt més de pol tractor del Quebec des d'aquest moment. De fet, a finals dels anys vuitanta, el Quebec venia més a la resta del Canadà, el 25% de la seva producció, i el 15% a fora del Canadà. En aquests moments, fora del Canadà ven el 35% i a la resta del Canadà escassament el 15%. S'ha invertit el percentatge de manera radical. Per tant, en aquests moments, el Quebec és més dependent que fa 25 anys del que facin els EUA i menys dependent del que faci la resta del Canadà.

A principis dels anys 2000, la proposta de l'Estatut, de fet, reflecteix aquesta creixent separació que en l'àmbit del comerç ara és popular: veníem el 50% a la resta del món i el 50% a la resta d'Espanya; en canvi, el 1986, en el moment d'entrar al mercat comú, Catalunya venia el 80% de la seva exportació exterior a Espanya i el 20% a la resta del món.

En el cas nostre el procés és idèntic: som menys dependents d'Espanya i més dependents de la resta del món. En el cas d'Escòcia, ja m'he referit on veuen ells que els ha afectat la globalització, que és en la percepció que tenen del desmantellament de l'estat del benestar a la Gran Bretanya, especialment a Anglaterra. Diuen que ells tenen una altra percepció de la societat, una altra visió de la solidaritat en els grups socials i, per tant, aquest model tan *free market* d'Anglaterra no el volen. La independència els permetria gestionar millor aquesta visió que tenen, però també és un impacte de la globalització, aquest desmantellament de l'estat del benestar.

Un segon element que està al voltant d'aquesta nova empenta en l'independentisme és el fet que en la globalització el *micromanagement* esdevé crític. La societat de les noves tecnologies, la connexió universitat - teixit productiu, el paper de les grans ciutats, és un fenomen nou dels noranta i dels dos mil. De fet, hi ha una conferència –que us recomano– del primer ministre d'Escòcia, Alex Salmond, de principis d'aquest any, en la qual justament constata que el procés d'emergència de la glo-

balització està desmantellant l'estat del benestar, i considera que no volen jugar en aquest procés i volen ser un país nòrdic, com he dit abans.

Un segon element que està al voltant d'aquesta nova empenta en l'independentisme és el fet que en la globalització el *micromanagement* esdevé crític. La societat de les noves tecnologies, la connexió universitat - teixit productiu, el paper de les grans ciutats, és un fenomen nou dels noranta i dels dos mil.

Vaig a l'últim punt i començo a acabar. Com es planteja la independència? O com s'ha plantejat la independència en aquestes dues experiències prèvies? Quines conclusions en podem extreure nosaltres? Primer, hi ha la convicció tant al Canadà com a la Gran Bretanya que si Escòcia i el Quebec marxen, ells hi perden. Tothom hi perd, des del punt de vista del país d'origen, igual que aquí el senyor ministre de Justícia va dir alguna de les frases més importants que s'han dit últimament, i és que Espanya sense Catalunya econòmicament no és viable, i crec que té raó, almenys a curt termini.

En el cas del Canadà per descomptat, amb el 23 o 24% del PIB per al Quebec, i en el cas d'Escòcia, tot i que és petit, la percepció dels països inicials és que aquí hi perdrien. En el referèndum del 95 es planteja una pregunta; si m'ho permeten la tradueixo i la llegeixo: «Està d'acord que el Quebec esdevingui un estat sobirà després d'haver fet una oferta formal al Canadà per a una nova aliança econòmica i política dins de l'abast de la llei respectant el futur del Quebec i de l'acord signat el juny del 1995?». Aquesta és la pregunta.

El més important d'aquesta pregunta és el final, és a dir: «Vostè està d'acord que fem una oferta formal de nou acord?». Perquè aquesta relació acord-independència forma part de la tradició del Partit Quebequès. De fet, el Partit Quebequès, quan neix, l'any 68, neix amb aquesta voluntat: «Volem ser independents», però dins d'una unió amb el Canadà, una unió monetària amb el Canadà amb un tribunal que pugui clarificar els conflictes que tinguem, amb un consell de ministres dels dos països, que com el consell de ministres europeus pugui dictaminar lleis amb llibertats de capitals, persones, mercaderies... Bé, és una independència *sui generis*, en tot cas.

Però això és el que es planteja en el referèndum del 95. De fet, l'última enquesta, del 5 de setembre d'aquest any, mostra que amb aquesta qüestió hi està havent un creixent volum de canadencs que diuen que si hi ha independència no volen res de nous acords. I des del punt de vista quebequès, el gruix de la població vol que si es planteja la independència, es plantegi en el marc d'aquests acords, o dels que siguin, però d'uns acords amb el país del qual se surt.

El Partit Quebequès, quan neix, l'any 68, neix amb aquesta voluntat: «Volem ser independents», però dins d'una unió amb el Canadà, una unió monetària amb el Canadà amb un tribunal que pugui clarificar els conflictes que tinguem, amb un consell de ministres dels dos països.

A Escòcia, la situació encara és més complexa, perquè Escòcia té tres ofertes sobre la taula. La primera és la independència, però implicava no sortir de la Unió Europea, no sortir de l'OTAN (Organització del Tractat de l'Atlàntic Nord), entrar a l'euro. De fet, aquesta opció independent radical, en aquests moments de crisi de l'euro i amb la crisi del sistema bancari escocès —el Royal Bank, l'Scotland..., que els ha hagut de salvar Westminster injectant recursos que equivalen al 300% del PIB escocès—, senzillament no la considera ningú. La segona, el que seria la independència segon nivell: «Som independents», però fem el mateix que el Canadà, ens quedem amb una unió monetària amb la lliura esterlina, fem una unió duanera amb la Gran Bretanya, llibertat de circulació de persones, capitals i mercaderies entre la nova Gran Bretanya i Escòcia, i més coses... La base dels Trident, que és a Clyde, prop de Glasgow, amb totes les bombes nuclears, que no la toquin, perquè són una pila de llocs de treball. Per tant, la *Navy* continua a Escòcia. Finalment, hi ha dues alternatives, la *Devolution Max*, que seria aquesta que acabo de dir, i la *Home Rule*, que seria: «Nosaltres gestionem els nostres impostos, gastem el que nosaltres volem i no toquem el marc d'independència».

Per tant, a Escòcia el procés acaba tot just de començar i veurem on acaba. Però el que vull destacar és que també en el plantejament inicial de la independència, excepte en els primers moments, quan es parlava d'en-

trar a l'euro, ara qualsevol alternativa implica un acord pactat amb la Gran Bretanya. Aquí és on em sembla que nosaltres en la fase actual encara estem molt verds, perquè probablement el procés és massa tendre, veient aquests països que fa trenta o quaranta anys que discuteixen el tema. Però a mi em sorprèn una mica la frivolitat amb la qual estem comentant on estariem l'endemà si finalment féssim el referèndum i sortís la independència, perquè és l'element determinant de l'èxit de l'operació. Perquè el procés no és si Catalunya seria solvent econòmicament un cop independent, només faltaria. Som el 20% del PIB d'Espanya, som un país més gran que Àustria, econòmicament més gran que Finlàndia, com Suècia... Només faltaria! El tema és la transició de l'estat actual a l'estat futur.

A mi em sorprèn una mica la frivolitat amb la qual estem comentant on estariem l'endemà si finalment féssim el referèndum i sortís la independència, perquè és l'element determinant de l'èxit de l'operació.

Per tant, en aquesta transició és on, des del meu punt de vista, hi ha massa frivolitat. Honestament, ho he escrit i, per tant, ho puc dir: crec que ens carregariem l'euro tots plegats. Per tant, la seqüència és que si Catalunya marxa malament d'Espanya –perquè la qüestió és l'acord, el pacte, el divorci pactat– això generaria una sortida de capitals i, per tant, un col·lapse de les nostres finances i de les espanyoles, i si Espanya cau, doncs a l'euro ja veuríem què li passaria. Per tant, la meva convicció és que Europa no ens deixarà, perquè hi ha sobre la taula apostes massa importants. En tot cas, acabo amb unes conclusions sobre aquestes reflexions dels processos.

Si Catalunya marxa malament d'Espanya –perquè la qüestió és l'acord, el pacte, el divorci pactat– això generaria una sortida de capitals i, per tant, un col·lapse de les nostres finances i de les espanyoles, i si Espanya cau, doncs a l'euro ja veuríem què li passaria.

Primer, en totes les experiències –la catalana, l'escoresa i la quebequesa–, per sobre dels elements identitaris hi ha un sentiment de maltractament fiscal, aquest és un fenomen comú. És igualment un fenomen comú l'impacte de la globalització en diferents modalitats,

diguem-ne en termes d'estat del benestar o de desviament de comerç, en termes de menor dependència. I és un element comú, no a Catalunya, però sí a Escòcia i al Quebec, el fet que la independència es vegi com un pacte amb l'estat del qual se surt, com un divorci en el qual s'han de posar els actius i els passius i és en aquest context que ningú qüestiona, ni a la Gran Bretanya ni al Canadà, que si hi hagués la independència, s'emportarien la part relíquia de deute públic dels països respectius, perquè forma part del procés de divorci pactat. I tant en el cas del Quebec com, especialment, en el cas d'Escòcia, ja hi ha sobre la taula propostes post-referèndum.

Al Regne Unit ja es filtra a la premsa britànica que Cameron té una proposta i hi ha la convicció que al referèndum sortirà que no. Les enquestes sobre la taula en aquests moments diuen majoritàriament això. Sobretot si és un referèndum en el qual la pregunta sigui molt clara. I aquí ja hi ha discussió. El Partit Nacionalista Escocès vol una pregunta que comença: «Està vostè d'acord...?». I els antisobiranistes diuen que «l'acord» estigui fora de la pregunta: «Independència sí o no?». Per tant, hi ha discussions sobre la pregunta que no són secundàries, perquè efectivament poden afectar parcialment el resultat, però hi ha consens que ara com ara és difícil que surti.

Per tant, ja han filtrat que el 2015, abans de les eleccions al Parlament d'Escòcia, pot haver-hi una mena de *new devolution*, en la qual s'ampliïn els poders. Formarà part, a més, del debat sobre la independència aquesta proposta que acabo de comentar. En el cas del Canadà, la cosa està més tendra després de les últimes eleccions. Ha guanyat altra vegada el Partit Quebequès; caldrà veure quins són els nivells. Però també, pel que conec, propostes de nous encaixos del Quebec en el Canadà estaran també sobre la taula. Per a nosaltres, i amb això acabo, el procés acaba tot just de començar, és molt tendre el debat del que ens hi estem jugant, i, per tant, encara ens falta temps per sedimentar, per veure propostes, alternatives, i per veure contrapropostes. I, per tant, encara aquest camí l'hem de recórrer ■

FERRAN REQUEJO

Molt bé, moltes gràcies. Bé, en primer lloc vull agrair la invitació. Suposo que a partir d'aquest moment sóc amic de l'Autònoma; és quelcom que em congratula molt. Intentaré fer una intervenció també vinculada al context en què estem, no una intervenció merament acadèmica; intueixo que a vostès tampoc és el que els interessa més. Suposo que esperen posar allò acadèmic en funció del que és el debat polític actual.

Mirin, començaré per una simplificació total. Avui, m'he tornat independentista a Catalunya. Abans no ho era. A vegades quan faig conferències em pregunten si sóc federalista, perquè jo defensava un model de federalisme plurinacional, un model federalista dins del marc espanyol canviant el que eren les relacions internes. A vegades encara em pregunten si sóc federalista. I responc: a on? Perquè aquesta és una posició que depèn del context. Quan vaig al Canadà tinc bastants arguments a favor d'una posició federalista. I amb altres contextos, també. Per tant, això ho hem de situar.

Començaré per una simplificació total. Avui, m'he tornat independentista a Catalunya. Abans no ho era. A vegades quan faig conferències em pregunten si sóc federalista, perquè jo defensava un model de federalisme plurinacional.

He deixat de ser federalista a l'Estat espanyol per una sèrie de raons que ara seria una mica llarg d'explicar, però crec sincerament que no és una posició realista en aquests moments, i la càrrega de la prova està en els que defensen un model federal i no l'han explicat mai. Perquè escoltin, d'estats federals al món n'hi ha vint-i-tres i tots són diferents. No n'hi ha dos que siguin iguals. Per tant, un projecte federalista s'ha d'explicar molt bé què és. Quin model federal? Com queden les institucions? On està la distribució de competències? Qui regula les relacions internacionals? Etcètera. S'ha d'omplir de contingut. Per tant, crec que actualment la càrrega de prova està aquí, i no ho he vist en cap partit dels que s'anomenen federalistes.

Bé, això és una introducció de principis. Per què ens hem tornat independentistes? No estic sol en aquest camí; em sembla que en les enquestes queda clar que en el suport de la independència a Catalunya hi ha un cor-

rent de fons que ha anat creixent, i una pregunta «politològica» és entendre per què. Per què avui hi ha molts més independentistes a Catalunya que, no diré fa vint anys, però sí fa deu anys? Òbviament, el que hi ha al mig, el que gira, és el procés fracassat de la reforma de l'Estatut.

He deixat de ser federalista a l'Estat espanyol per una sèrie de raons que ara seria una mica llarg d'explicar, però crec sincerament que no és una posició realista en aquests moments, i la càrrega de la prova està en els que defensen un model federal i no l'han explicat mai.

La reforma de l'Estatut va ser un procés una mica complicat, que tenia bàsicament quatre objectius: fer un reconeixement de la diferenciació nacional de Catalunya, que això es digués d'una manera explícita, en un article: la realitat a Catalunya és una realitat nacionalment diferenciada. Ampliar l'autogovern, però, sobretot, més que ampliar-lo era més decisiu protegir-lo bé, que no està ben protegit, segueix estant mal protegit, ara.

Per què avui hi ha molts més independentistes a Catalunya que, no diré fa vint anys, però sí fa deu anys? Òbviament, el que hi ha al mig, el que gira, és el procés fracassat de la reforma de l'Estatut.

Davant del Tribunal Constitucional, quan hi ha recursos, el poder central té 54.000 estratègies i possibilitats d'entrar en les competències que en principi figurava que estaven a l'Estatut. Per tant, era un autogovern i segueix sent un autogovern no protegit. Un tercer objectiu era establir unes relacions molt més bilaterals; no estar dispersa Catalunya com a realitat diferenciada, dispersa en aquest marc de les disset comunitats autònomes i les dues ciutats d'Àfrica, Ceuta i Melilla, en què tot ha de ser multilateral..., que aleshores hi ha un joc de miralls..., en fi, no cal que m'estengui amb això.

El quart objectiu, tampoc aconseguit, era canviar les bases del model de finançament, que el mateix Estatut posés unes bases per sortir d'aquesta situació de dèficit fiscal, del dèficit crònic d'infraestructures. L'estat mai inverteix a Catalunya el que correspon per PIB, i no ara, sinó històricament. A més de no posar la qüestió del PIB,

una cosa és el que «pressuposta» i l'altra el que «executa». Finalment, si tenim en compte el tant per cent que executa, no el que està sobre el paper, sinó el que realment es fa, aleshores els números a vegades són una tercera part del que estava pressupostat, que ja era poc.

En fi, crec que aquí hi ha una sèrie de raons que expliquen, primer, per què la reforma de l'Estatut va fracassar. L'Estatut va quedar com va quedar, però el cop de gràcia ha estat la sentència del Constitucional del 2010. Crec que aquí és on realment s'ha de veure el gran punt de gir de per què l'independentisme creix i segueix creixent. Dit amb altres paraules: raons per ser independentista, avui crec que en sobren. No hi ha raons només econòmiques, ni molt menys. Crec que el tema fonamental no és econòmic, sinó que és històric, és cultural, és lingüístic, és de personalitat pròpia, és fins i tot de simbologia. És la sensació d'estar jugant en un camp contrari; a més, el camp sempre està inclinat i tu sempre jugues en el camp de sota. A la mitja part tornes a jugar al camp de sota, i això és molt cansat, la manca de reconeixement.

El cop de gràcia ha estat la sentència del Constitucional del 2010. Crec que aquí és on realment s'ha de veure el gran punt de gir de per què l'independentisme creix i segueix creixent. Dit amb altres paraules: raons per ser independentista, avui crec que en sobren.

Tenim un autogovern de mala qualitat que es pot perforar constantment; a vegades, metafòricament, he comparat l'autogovern de Catalunya amb un formatge emmental, aquest que té forats, un formatge suís. Tu creus que tens una competència, però l'estat te la forada. Per tant, en definitiva, crec que, sincerament, així no podem seguir, si no és que hi hagi una depressió col·lectiva, diguem-ho així, de la societat catalana, que digui que ens conformem a ser una comunitat autònoma espanyola més. Fent abstracció de la història, fent abstracció de la personalitat cultural i lingüística pròpia, abandonant-ho tot, dissolent-nos en un magma que mai no ens han deixat triar. Per tant, crec que raons per a aquest gir en sobren.

Els vull explicar, a part d'aquestes reflexions inicials, dos punts més. A partir de l'experiència canadenca del Quebec, i a partir de l'experiència escocesa al Regne Unit, cal veure alguns punts que crec que són importants

per a aquest procés que efectivament ara tot just comencem. Si això és un partit de futbol som al minut cinc i anem zero a zero, però de moment hi ha un partit nou que abans no hi era. Aquest és el canvi d'escenari produït des del 2010. Tampoc és que vingui tot de la manifestació de l'11 de setembre d'aquest any, tal com a vegades es diu, no. Crec que el punt de gir és l'anterior manifestació que alguns deien que no servia per a res, i no! La manifestació en contra de la sentència del Tribunal Constitucional sí que va ser un punt. Això va generar després el procés de les consultes en l'àmbit municipal, després això ha creat l'Assemblea Nacional Catalana, que ha estat l'organitzadora d'aquesta última manifestació com un moviment transversal, no controlat per cap partit. Després parlaré una mica dels partits, que em sembla que em toca com a polític. És en el 2010 on hi ha el canvi. Aleshores, distingeixo que tot aquest procés té dues fases. I la segona fase té dues etapes.

Tenim un autogovern de mala qualitat que es pot perforar constantment; a vegades, metafòricament, he comparat l'autogovern de Catalunya amb un formatge emmental, aquest que té forats, un formatge suís. Tu creus que tens una competència, però l'estat te la forada.

La primera fase, que crec que ara estem acabant, és la que va començar l'any 2010, que és la que vam anomenar *la fase de l'independentisme*, és a dir, el creixement de la percepció en la societat catalana que així no podem seguir. I com que no hi ha camins legals, constitucionals, en el marc espanyol, una de dues: o ens dissolem o intentem fer el nostre camí i ja està. Aquest és el punt. Aquesta és la fase de l'independentisme que ha estat liderat fins ara per la societat civil. No ha estat liderat pels partits ni per les institucions catalanes. Consultes, assemblea nacional, manifestació de l'11 de setembre. Crec que aquesta fase s'està acabant amb les eleccions del 25 de novembre, que vénen d'aquí a pocs dies. I entrarem en una nova fase, que en podem dir *la fase del procés cap a la independència*, que ja veurem com acaba tot plegat. Però el criteri de diferenciació és que el lideratge ara ja no passarà per la societat civil, sinó per les institucions i els partits.

I això pot ser bo o dolent, segons el que facin les institucions i els partits, però en tot cas és descriptiu. Ara el

lideratge deixa de ser civil i passa a ser estrictament polític. Crec que en aquesta segona etapa, aquesta etapa del procés cap a la independència, ja amb lideratge polític, hi ha dues subetapes que són decisives, sobretot la primera. La primera seria el temps que va des de les eleccions fins a un hipotètic referèndum, consulta, diguem-ne com vulgueu, però en tot cas un pronunciament de la ciutadania de Catalunya sobre el tema de la construcció d'un nou estat.

I entrarem en una nova fase, que en podem dir *la fase del procés cap a la independència*, que ja veurem com acaba tot plegat. Però el criteri de diferenciació és que el lideratge ara ja no passarà per la societat civil, sinó per les institucions i els partits.

Si sortís que «sí» al referèndum, hi ha una segona etapa que aniria des del «sí» fins a la declaració formal d'un nou estat. Això no es faria dos minuts després del referèndum, sinó que això dura un quant temps. Per què? Perquè s'han de negociar i renegociar moltes coses. Amb la Unió Europea i amb el govern espanyol. La decisiva crec que és la primera, d'aquestes dues etapes. Les coses que es fan i els objectius que es creen entre les properes eleccions i un hipotètic referèndum que no té, òbviament, data en aquests moments. Vista la política comparada, ¿quins són els elements que crec que s'haurien de fer en aquesta etapa per tal que el referèndum es fes i sortís que sí? Fixin-se que els parlo amb claredat, anant al gra. Bé, hi ha dos elements que enunciaré en deu punts telegràfics. Sis coses que s'haurien de fer i quatre que s'haurien d'evitar. De les sis que s'haurien de fer, dues són òbvies:

1-. Aconseguir una majoria social interna a favor del «sí» en el referèndum. I estic d'acord amb el que ha dit Josep Oliver, i és que no s'ha de fer comèdia. Les preguntes han de ser clares, i això és el que va dir el Tribunal Suprem del Canadà el 1998. A diferència de l'Estat espanyol, com vostès saben, en el cas del Canadà, i també ara a la Gran Bretanya, és perfectament legítim i legal fer consultes i referèndums. Ningú al Canadà, ni els més nacionalistes pancanadencs, nega el dret que tenen els ciutadans del Quebec de pronunciar-se en referèndum sobre el seu futur polític. Això que està prohibit aquí, allà és un dret. Doncs bé, el primer punt és aquest:

aconseguir una majoria clara responent a una pregunta clara. La pregunta ja es negociaria, però una majoria clara, què és? Home, hauríem d'aconseguir –als polítics ens agrada posar números– el 60%, encara que només el 50% fos el necessari. És a dir, una majoria contundent.

Ningú al Canadà, ni els més nacionalistes pancanadencs, nega el dret que tenen els ciutadans del Quebec de pronunciar-se en referèndum sobre el seu futur polític. Això que està prohibit aquí, allà és un dret.

2-. El procés s'ha d'internacionalitzar; això vol dir «desespanyolitzar». Estem en un marc constitucional que en el 78 no sabíem encara quin era, perquè estava ple d'ambigüitats. La famosa constitució del consens, que en aquell moment es va fer de la millor manera possible i on tothom hi va posar molt bones voluntats, però que va pagar un cert preu, i és que molts articles eren molt ambigus i cadascú podia fer la lectura que volgués. El cert és que amb la mateixa constitució s'haurien pogut fer desenvolupaments posteriors molt diferents dels que s'han fet. Ara, trenta anys després, en sabem molt més. I el que sabem no ens agrada. El punt final ha estat aquesta sentència del Constitucional del 2010; és una sentència hostil envers el reconeixement i l'autogovern de Catalunya. Així de clar.

El procés s'ha d'internacionalitzar; això vol dir «desespanyolitzar». Estem en un marc constitucional que en el 78 no sabíem encara quin era, perquè estava ple d'ambigüitats. La famosa constitució del consens, que en aquell moment es va fer de la millor manera possible.

Per tant, estem en una altra fase; ens han canviat les normes del joc i s'han definit molt millor les regles. Les que eren borroses ara estan claríssimes i no ens van a favor. Com que no podem seguir per la via de la legalitat, hem de buscar la via de la legitimitat, i la via de la legitimitat és el marc internacional, i no només l'uropeu. Però això no ens ho donarà ningú, s'ha de treballar i crec que és una de les funcions fonamentals, bàsiques, que ha de tenir el nou govern de la Generalitat que surti el 25 de novembre. Aquest govern no és un govern com els altres i aquestes eleccions no són com les que hem tingut fins

ara. El govern hauria de ser un govern fort amb gent molt ben preparada, que preparés tot aquest procés d'internacionalització per conduir aquesta fase que va des de les eleccions fins a la celebració d'aquest referèndum, que crec que si això es continua mostrant, la societat catalana amb una demanda efectiva i contundent, el referèndum s'acabarà fent. No sé en quin marc legal, però s'acabarà fent. No serà segurament en un marc legal a Espanya o només espanyol. Aquí haurà d'intervenir el món internacional i europeu. Però aquesta és una tasca de govern, això la societat civil no ho pot fer.

Com que no podem seguir per la via de la legalitat, hem de buscar la via de la legitimitat, i la via de la legitimitat és el marc internacional, i no només l'europeu. Però això no ens ho donarà ningú, s'ha de treballar i crec que és una de les funcions fonamentals, bàsiques, que ha de tenir el nou govern de la Generalitat.

3-. Un tercer punt, que crec que és un element que també –comentant-ho amb polítics quebequesos i canadencs, britànics i escocesos– és important. Primer, que hi hagi una transversalitat màxima en els partits polítics que donin suport al procés. Una altra cosa és que difereixin en la gestió de la crisi, però els partits que donen suport a aquest procés, que es mantinguin com un bloc. I aquí ja sé que estic posant-me en un camp de mines, perquè els partits polítics, ja saben vostès que tenen les seves pròpies estratègies; això pot anar variant, hi ha molt personalisme, però això és una altra condició que s'ha de complir. Que hi hagi també una congruència entre el que fan el govern i les institucions i el que fan les organitzacions de la societat civil que donen suport a aquest procés. Seria un desastre que el govern fes una cosa i la societat civil en fes una altra. Em sembla important també que aquest projecte de creació d'un nou estat estigui dirigit a tots els ciutadans de Catalunya. No només a la Catalunya «catalana», per dir-ho amb una expressió que tothom entén. Es tracta d'un projecte cívic, de futur, per a tots els ciutadans amb independència de la llengua que parlin, amb independència de la religió o la no religió que professin, amb independència del grup ètnic al qual pertanyin. La societat catalana és una societat molt plural, molt diversa, és un projecte nacional i no ha de ser un projecte nacionalista, sinó de ciutadania, cívic, de futur... I, finalment, crec que un altre element important

és que hi hagi un lideratge clar, sobretot de cara al món internacional, i sòlid, un lideratge que puguin reconèixer des de Washington, des de Pequín i des de qualsevol ciutat del món. Quan dius «independència a Escòcia» diem «Alex Salmond», tothom identifica que hi ha una persona que ho lidera. Els lideratges són importants per als moviments polítics.

Em sembla important també que aquest projecte de creació d'un nou estat estigui dirigit a tots els ciutadans de Catalunya. No només a la Catalunya «catalana», per dir-ho amb una expressió que tothom entén. Es tracta d'un projecte cívic, de futur, per a tots els ciutadans amb independència de la llengua que parlin.

Dic un dels punts negatius:

Crec que és un error que en aquest moment s'introdueixin coses que debilitin les forces polítiques i socials que estan per aquest acord. Per exemple, que es digui: «Si la independència no és d'esqueres, no m'hi apunto», o «si la independència no és ecologista, no m'hi apunto». Penso que això és un projecte de país, i després ja veurem què fem. Hi haurà eleccions, però el que és un projecte de país està per davant, en aquests moments. Penso que tot és molt complicat i millor no embolicar-ho més. Tenim el marc legal en contra, ens falten aliats internacionals, tenim els partits que tenim. En fi, hi ha moltes dificultats en el procés d'aquest viatge. Per tant, no ens fem autogols en aquest partit. Procurem anar ordenadament a l'atac, «a l'estil Guardiola», per entendre'ns.

Crec que és un error que en aquest moment s'introdueixin coses que debilitin les forces polítiques i socials que estan per aquest acord.

I, finalment, els volia parlar d'un últim punt. No citaré el Quebec, perquè aquí no toca, sinó un tema en què crec que hi ha molta desinformació i molta «mala llet» per part dels actors polítics quan parlen sobre si una Catalunya independent estaria dins o fora d'Europa. Bé, això efectivament aquí ens ve una mica de nou, perquè això de la independència no ens la plantejàvem d'una manera massiva, però els escocesos fa molt temps que n'estan parlant, tot i que ara ho tenen malament, perquè són un

terç, més o menys, els que estan a favor actualment de la independència d'Escòcia. Ells tenen, però, l'esperança, l'Scottish National Party.

Ja veurem què passa. En tot cas, què diuen els experts sobre això? Això no m'ho invento, això són informes que estan fets i els en citaré un que està, curiosament, en termes espanyols, penjat al web del Parlament britànic. És d'un expert que ha treballat molts anys a la Comissió, actualment és un director general honorari a la Comissió Europea i ha estat tècnic d'alt nivell, de diversos governs, de diferents departaments britànics en temes europeus. És a dir, en fi, algú amb una veu molt autoritzada. La tesi general és que seria surrealista pensar que si a Escòcia guanya el sí en el referèndum quedaria fora de la Unió Europea. Això és impracticable, tant per raons polítiques com per raons pràctiques, diuen els informes.

Tot això que Escòcia –per no citar Catalunya– seria com Turquia o Croàcia, és a dir que si guanya el referèndum hauria de sortir per després tornar a fer el mateix procés, això ningú una mica informat al Regne Unit s'ho creu. Què diuen que passaria? Durant el període post-referèndum –guanyant el sí, naturalment–, un període transitori perquè encara no serien independents oficialment, la renegociació d'Escòcia dins de la Unió Europea s'hauria de fer en paral·lel a la negociació d'Escòcia amb Londres, amb el Regne Unit, per les qüestions internes en l'àmbit econòmic, del deute, de les infraestructures, de moltes coses.

Tot això que Escòcia –per no citar Catalunya– seria com Turquia o Croàcia, és a dir que si guanya el referèndum hauria de sortir per després tornar a fer el mateix procés, això ningú una mica informat al Regne Unit s'ho creu.

Són dues taules, diguem-ne, però això es fa alhora. I el dia de la proclamació formal de la independència d'Escòcia, aquesta seria formalment nou membre de la Unió Europea. Ja estaria resolt, perquè ja s'haurien negociat quantes cadires, escons, té Escòcia en el Parlament europeu. Ja estaria clar quants vots té Escòcia en el Consell, etcètera. Com es faria això? Amb un procediment abreujat. No seria el procediment aquest tan farragós, d'aquests que truques a la porta des de fora. Es tracta d'un procediment abreujat, que la Unió Europea ja ha fet

alguna vegada: en el cas de la unificació alemanya va ser fulminant, en quatre mesos es va solucionar el tema. Dit amb altres paraules, la Unió Europea no té regles clares per al que se'n diu l'ampliació interna, és a dir, separacions dins dels estats que ara en són membres.

El dia de la proclamació formal de la independència d'Escòcia, aquesta seria formalment nou membre de la Unió Europea. Ja estaria resolt, perquè ja s'haurien negociat quantes cadires, escons, té Escòcia en el Parlament europeu.

Ara en són 27 i amb Croàcia en seran 28 a partir del 2013. Amb això no hi ha regles fixades, perquè és una pregunta que no es van plantejar. Les preguntes que no es plantegen rarament tenen una resposta, però hi haurà un moment en què s'haurà de donar una resposta, sobretot quan es planteji sobre la taula que hi ha hagut un referèndum on ha sortit que sí. I cito el cas escocès, perquè això ho tenen molt més treballat que aquí. Per això m'he plantejat la possibilitat, que no sé si és realista o no –en tinc els meus dubtes, però crec que no és una idea boja–, que aquest referèndum a Catalunya es faci el mateix dia que el referèndum escocès. Encara no sabem quan serà, però sabem que serà la tardor del 2014.

Per què ho he plantejat? Perquè el tema immediatament es converteix en una qüestió europea. El mateix dia a Europa, dos territoris voten un procés d'independència respecte a l'estat amb el qual fins a aquell moment han estat vinculats. Per tant, això és un procés de despanyolitzar el procediment. Una altra cosa és que hi siguem a temps, hem de fer moltes coses en un període de dos anys. Nosaltres sols difícilment farem un procés cap a la independència. Necessitem socis internacionals, aliats, o com a mínim gent que no s'hi oposi. No dic que hi estigui a favor, però que no s'hi oposi.

S'haurien de canviar algunes coses dels tractats, com deia abans. Però en aquests informes escocesos tothom diu que això és molt fàcil, que això no planteja problemes. S'haurien de canviar també qüestions de la legislació secundària europea, no els tractats, sinó normatives. Però això, tècnicament, tampoc representa una dificultat. És a dir, que tots aquells que diuen que en el cas que Catalunya s'independitzés automàticament estaria fora

de la Unió Europea, això és mentida i no es pot afirmar d'aquesta manera. En tot cas, es pot dir que hi ha dubtes, no hi ha regles clares a la Unió Europea i això és cert, no hi ha regles clares perquè no s'ho han plantejat mai. ¿Però vostès s'imaginin que a Escòcia guanyi el sí i els facin fora de la Unió Europea i hagin de fer tot el procediment per tornar-hi a entrar? Sobre això els constitucionalistes diuen: però que s'han begut l'enteniment, o què? És clar que no! Com que s'han pactat aquestes regles, si els escocesos volen seguir sent membres de la Unió Europea, que tot apunta que sí, doncs s'haurà de fer un procediment per solucionar-ho. La diferència de cultura política entre la Gran Bretanya i el Canadà respecte a la cultura política dels sectors dels partits polítics espanyols és brutal. En termes liberals i en termes democràtics és brutal. Un cop van preguntar a un periodista català en una trobada d'aquestes sobre Catalunya, el Quebec, el Canadà, Espanya: «Vostè, com a ciutadà català, què és el que més enveja del Quebec?». I ell va dir: «El Canadà. El que més envejo del Quebec és el Canadà».

Nosaltres sols difícilment farem un procés cap a la independència. Necessitem socis internacionals, aliats, o com a mínim gent que no s'hi oposi. No dic que hi estigui a favor, però que no s'hi oposi.

És a dir, tant de bo en tinguéssim les regles institucionals, els sectors polítics, els estils de fer política; una de les coses que m'agraden més del Canadà, d'Alemanya o dels Estats Units és la cultura política del pacte, la cultura política federal que tenen. A Espanya no hi ha res

federal. Ni la cultura política, ni els objectius, ni els partits que se'n diuen ho són, suposant que sàpiguen de què parlen, que crec que no saben gaire de què parlen, sincerament. Quan parlen de federalisme és una paraula buida i que moltes vegades serveix com a excusa per no pensar. Ja està, ja tenim programa «federalista». Hi ha models federals dins aquells vint-i-tres estats amb què, si els apliquéssim, la situació encara seria pitjor que l'estat de les autonomies. Per tant, fins que no m'ho concretin, sincerament, no tornaré a ser federalista, perquè tenia el meu propi model per a la cultura política espanyola i crec que és impossible d'aplicar. El món m'ha convençut que és així.

Una de les coses que m'agraden més del Canadà, d'Alemanya o dels Estats Units és la cultura política del pacte, la cultura política federal que tenen. A Espanya no hi ha res federal. Ni la cultura política, ni els objectius, ni els partits que se'n diuen ho són.

Estem en un món interdependent i crec que actualment les autodeterminacions col·lectives són autodeterminacions en la interdependència. Això no és una frase meua, sinó de Hegel. Això es pot aplicar perfectament al context actual. Per tant, en fi, crec que no es pot ni pensar ni actuar avui de la mateixa manera que es podia pensar i actuar abans del procés de reforma de l'Estatut. Les coses no es poden fer igual, ni es poden dir ni es poden pensar igual. Estem en un món nou, en el minut cinc del partit, però vaja, crec que si juguem bé, si es fa un procés de referèndum clar, si hi ha una majoria forta i permanent, el procés és imparabile. Res més ■

JAVIER PÉREZ ROYO

Muchas gracias por la invitación. La verdad es que estoy muy contento de estar aquí y de haber tenido la oportunidad de oír las intervenciones de Josep y de Ferran, porque me ayudan a precisar las mías y a entender mejor qué es lo que está pasando, que es lo importante. Porque esto que está pasando se ve desde diferentes partes y de distintas maneras, y la verdad es que estoy aprendiendo y recibiendo información, que creo que va a ser muy útil para precisar también cuál es mi posición y qué es lo que entiendo que está pasando y qué va a pasar.

Desde el punto de vista constitucional, la posición de Quebec, de Escocia y de Cataluña en relación con Canadá, Reino Unido y España es muy distinta. Son posiciones que no son equivalentes. Aquí se ha dicho que no se ha discutido jamás en Canadá, que a nadie se les ha ocurrido discutir que Quebec tenía competencia para convocar un referéndum y que los ciudadanos de Quebec pudieran decidir si querían mantenerse dentro de Canadá o si, por el contrario, querían convertirse en estado independiente. Un referéndum de esta naturaleza siempre se ha considerado que entraba dentro de la competencia de la provincia del Quebec, es decir, del estado federado de la federación canadiense, y no se discutía. Por lo tanto, no había ninguna duda constitucional acerca de la competencia para convocar ese referéndum.

A nadie se les ha ocurrido discutir que Quebec tenía competencia para convocar un referéndum y que los ciudadanos de Quebec pudieran decidir si querían mantenerse dentro de Canadá o si, por el contrario, querían convertirse en estado independiente.

Sí hay, jurídicamente y constitucionalmente, un momento importante que hay que subrayar. El gobierno de Quebec no solamente tenía la competencia de convocar el referéndum, sino además la de decir qué contenido tenía la pregunta que se les hacía a los ciudadanos. Después de que se hace dos veces uso de esta competencia, el gobierno de Canadá, previendo que se pudiera plantear un tercer referéndum en el futuro, y que pudiera hacerse en unos términos ambiguos como se había hecho en los anteriores, elevó una consulta, y esto es una especificidad jurídica que hay que subrayar.

Esto es un proceder absolutamente insólito. Es decir, acudió al Tribunal Supremo del Canadá como si fuera el Consejo de Estado, para que emitieran una consulta, para que emitiera un informe. El Tribunal Supremo no es un consejo de estado, no es un órgano consultivo, sino un órgano decisorio. A los tribunales de justicia se les someten determinados asuntos para que resuelvan con valor de cosa juzgada y a partir de allí la decisión que toman es absolutamente obligatoria, es de cumplimiento para todo el mundo.

Esto fue una consulta y en buena razón jurídica. Un tribunal al que se le somete una consulta de esta naturaleza tiene que decir: «Mire usted, a mí no me pregunte, porque yo no estoy para satisfacer la curiosidad intelectual suya, sino que estoy para resolver una controversia. Si usted tiene una controversia, usted la somete y yo la resuelvo. Pero no me pregunte usted qué es lo que tengo que hacer; este asunto es suyo». Sin embargo, el Tribunal Supremo admitió la consulta. Y le acabó dando respuesta y esta respuesta del Tribunal Supremo del Canadá es el documento más importante que se ha hecho en la historia del mundo. No hay ningún otro documento en el cual se aborde el tema con la solvencia con que se hace en un país completamente normalizado, democráticamente constituido, sin ejercicio de violencia de ninguna parte, con una democracia perfectamente estabilizada y con unas relaciones cívicas admirables. En todos los catálogos de las encuestas de las Naciones Unidas, Canadá aparece como el primero o el segundo, según los casos, de desarrollo humano.

Entonces, el Tribunal Supremo del Canadá aborda algo que no se ha abordado nunca, porque este problema territorial es el único problema constitucional por el que la gente se mata. Y normalmente es un problema que se ha planteado siempre en circunstancias muy dramáticas. Es decir, circunstancias poco propicias para que se reflexione y para que se dé una respuesta razonada al tema; normalmente el elemento visceral tiende a predominar sobre el elemento racional. Esto ha sido así. Entonces esta es la primera vez donde hay un tribunal de justicia, que, en una situación de tranquilidad, se encuentra que un gobierno le somete una pregunta. Le hace una pregunta y le dice: «En el caso de que Quebec quisiera convocar un referéndum sobre este tema, ¿en qué condiciones tendría que hacerse? ¿Cuál sería el marco jurídico

dentro del cual tendría que ejercer Quebec la competencia que no se discute? La competencia de Quebec no se discute, pero oiga usted, ¿en qué marco? ¿Puede hacer la pregunta como le dé la gana?».

Y una vez sale que sí o que no, la mayoría que se obtenga para darle validez al referéndum, ¿cual será? Haga usted el favor de clarificar todas estas cosas para que tengamos un marco jurídico en que tenga que moverse Quebec y que los demás también tengamos que respetar. Porque claro, la decisión del tribunal vincula al Quebec pero también vincula a las demás provincias y al gobierno del Canadá. Por lo tanto, tenemos un marco para todos. Y todos sabemos a qué tenemos que atenernos. Quebec puede convocar el referéndum y el resultado de ese referéndum, si se ajusta a lo que el Tribunal Supremo dice que debe ajustarse, pues será vinculante para el Quebec y para los demás. Y nosotros, por lo tanto, nos comprometemos a aceptarlo también.

Y lo que dice el Tribunal Supremo de Canadá es muy interesante. Y hay que verlo en todos sus elementos. El primero es que niega tajantemente que se esté ante el ejercicio del derecho de autodeterminación. Eso lo dice expresamente. Lo primero que dice el Tribunal Supremo es que no estamos ante el ejercicio del derecho de autodeterminación, y por un argumento: el derecho de autodeterminación es el elemento constitutivo, el derecho constitutivo de la democracia. Si se vive en democracia se está ejerciendo el derecho de autodeterminación y, por lo tanto, nadie puede estar privado del ejercicio del derecho de autodeterminación porque si está privado del ejercicio del derecho de autodeterminación es que nos están metiendo en la cárcel. El derecho de autodeterminación es el derecho constitutivo de la democracia, es la fórmula del contrato social de Rousseau. Rousseau es Rousseau por eso, por la forma del contrato social. Y la fórmula del contrato social es el derecho a la autodeterminación.

Entonces dice el Tribunal Constitucional que el Quebec no es una colonia del Canadá, sino que Quebec es una provincia democráticamente constituida dentro de un estado democráticamente constituido. Y, por lo tanto, los ciudadanos de Quebec no están privados del ejercicio de ningún derecho, sino que ejercen todos los derechos exactamente igual que los ciudadanos de las demás pro-

vincias del Canadá. Como ciudadanos federales a través de las elecciones federales, como ciudadanos de cada una de las provincias a través de sus elecciones y como ciudadanos de los municipios donde estén censados. Todos los ciudadanos ejercen sus derechos en condiciones de igualdad y nadie está privado del ejercicio de ningún derecho, y, por lo tanto, no estamos ante el ejercicio del derecho de autodeterminación, que supondría que los ciudadanos del Quebec estén privados del ejercicio de un derecho y que precisamente es el que quieren ejercer a través del referéndum.

Lo primero que dice el Tribunal Supremo es que no estamos ante el ejercicio del derecho de autodeterminación, y por un argumento: el derecho de autodeterminación es el elemento constitutivo, el derecho constitutivo de la democracia.

Este no es el caso. Ahora, a continuación, dice el Tribunal Supremo que el hecho de que no estén privados del ejercicio de ningún derecho no impide que los ciudadanos del Quebec manifiesten su voluntad de ser independientes. No hay que estar privado de un ejercicio para poder ser independiente. Se puede querer ser independiente porque se quiere ser independiente: «A mí nadie me está oprimiendo, pero yo no quiero ejercer los derechos con ustedes. Yo quiero ejercer los derechos aparte de ustedes, de forma independiente de ustedes». Por lo tanto, los ciudadanos del Quebec tienen perfectamente todo el derecho a querer ser independientes y a manifestar un referéndum sobre la voluntad de ser independientes. No estamos oprimidos, pero queremos ser independientes. ¿Por qué? Porque queremos ser independientes. Y no hay que dar ninguna explicación. Eso forma parte de la legitimidad democrática y del principio democrático, que tiene que ser respetado.

Y a continuación, decía el Tribunal Supremo, esta voluntad tenía que hacerse sobre una pregunta clara, como decían Ferran y Josep. Una pregunta clara, inequívoca, que no diera todos esos recovecos, sino: «¿Ustedes quieren ser independientes?». Y esa pregunta hay que responderla. Y se dará por bueno el resultado del referéndum si esa pregunta tiene una mayoría clara, inequívoca; esto es muy difícil, en referéndum se gana o se pierde, pero es difícil de concretar cuál es una mayoría suficiente.

Pero el Tribunal Supremo del Canadá venía a decir que un referéndum de secesión, de independencia, tiene que tener una mayoría clara e inequívoca. No debe ser una mayoría simple, por los pelos, sino que debe ser una mayoría consistente. Pero no dice más, el tribunal no se atreve a dar un porcentaje. No se atreve a decir de manera fija un porcentaje, ni a decir qué quórum de participación, ni a exigir que la participación sea un porcentaje X y que tenga que haber una mayoría X, eso no lo dice. Pero sí que tenemos una referencia, porque después de la sentencia, de la decisión del Tribunal Supremo del Canadá, ha habido algunos procesos, y algunos de ellos, como es el de Montenegro, ayudan a entenderlo, porque la Unión Europea fue la que puso la mayoría clara para reconocer el resultado del referéndum de Montenegro de separación de Serbia, que fue el 55%.

El Tribunal Supremo del Canadá venía a decir que un referéndum de secesión, de independencia, tiene que tener una mayoría clara e inequívoca. No debe ser una mayoría simple, por los pelos, sino que debe ser una mayoría consistente.

Para yo reconocerle a usted, le exijo el 55%. Y por lo tanto creo que ya tenemos ese elemento, lo tenemos como punto de referencia. El 55% como listón para el reconocimiento internacional, que es un elemento claro para el listado que quieren hacer. Usted gana un referéndum convocado con una mayoría parlamentaria, con una pregunta clara, y con una mayoría clara e inequívoca del 55%, que podría acabar estableciéndose como el listón para que internacionalmente sea reconocido el resultado del referéndum. Esto es lo relevante para mí. Bueno, como era una decisión y no era una sentencia, no podía tener el valor que tienen las sentencias en el estado democrático; lo que se hizo fue, por el gobierno del Canadá, traducir la decisión judicial en una ley. Y hay una ley en el Parlamento en la cual se fijan precisamente los términos en que se había pronunciado el Tribunal Supremo.

Y esta es la situación. En Canadá ahora mismo hay un marco jurídico en el cual Quebec o quién sea, cualquier provincia, puede ejercer la competencia de convocar un referéndum para que los ciudadanos puedan manifestar si se constituyen en un estado independiente, y tienen

que hacerlo con una pregunta clara y con una mayoría clara. Y después decía el Tribunal Supremo que, una vez que se ha celebrado el referéndum y que se ha manifestado esa voluntad de independencia, hay que negociar. De buena fe. Negociación de buena fe tanto por parte de Quebec como por parte del gobierno del Canadá. Tiene que haber una negociación de buena fe por ambas partes, clara, para la separación.

En Canadá ahora mismo hay un marco jurídico en el cual Quebec o quién sea, cualquier provincia, puede ejercer la competencia de convocar un referéndum para que los ciudadanos puedan manifestar si se constituyen en un estado independiente, y tienen que hacerlo con una pregunta clara y con una mayoría clara.

Aquí hay un divorcio, y hay un convenio, en el cual hay que tratar los distintos problemas que se considere que hay que tratar. Sobre el problema de la deuda, al que se ha hecho referencia, el Tribunal Supremo venía a decir: «Usted no es Angola ni Mozambique». Quebec no puede pegar una patada a la puerta y decir aquí os quedáis, sino que usted ha formado parte de una comunidad democrática, ha convivido en esa comunidad democrática y, si se va, tiene que irse negociando los términos de la separación: ¿qué parte de la deuda?, ¿qué trato va a tener la minoría de habla inglesa que quedará?, ¿qué derechos tendrían que tener los que permanecieran en Quebec?, etc. ¿Y qué garantías tendrían realmente estas minorías de que no se verían afectadas en el ejercicio de sus derechos de una manera inaceptable? Aparte de las nuevas autoridades de Quebec.

Entonces todos estos temas habría que resolverlos para que al final, cuando se produjera la separación, estuvieran garantizados los derechos y no se estuviera perjudicando a nadie. Pero decía negociación de buena fe por ambas partes, esa es la posición jurídica que hay allí ahora mismo.

El caso de Escocia es distinto. Inglaterra no tiene constitución escrita; tiene una constitución fantástica, pero no tiene una constitución escrita. Entonces es una constitución que puede ser reformada mediante actos del poder legislativo. No hay un procedimiento de reforma de la constitución distinto del procedimiento legislativo ordi-

nario, sino que la constitución inglesa se va renovando mediante actos del poder legislativo de naturaleza constitucional. Se conoce poco de esos actos de reforma de la constitución a partir de la revolución de 1688, pero uno de los que se considera como norma de naturaleza constitucional, que fue aprobado mediante ley, es la ley de 1998 en relación con Escocia, mediante la cual se produjo la devolución.

Desde 1707, cuando se hace la unión de ambos reinos, no había habido ninguna reforma que afectara al estatus de Escocia dentro del Reino Unido. La primera reforma se hace a finales del siglo xx y es la ley de la devolución de poderes a Escocia, donde empieza a fraguarse lo que es la autonomía, o como se le quiera denominar, de Escocia dentro del Reino Unido. Entonces, en Inglaterra no hay ningún obstáculo constitucional para que realmente el Parlamento de Inglaterra transfiera al Parlamento de Escocia la competencia para que convoque el referéndum. El Parlamento de Escocia no tiene potestad para convocar un referéndum, en eso hay una diferencia con lo que respecta al Quebec. Pero el Parlamento inglés ha autorizado, mediante ley, al Parlamento de Escocia para que fije las normas relativas a la convocatoria del referéndum, pero estableciéndole la condición de que la pregunta tiene que ser la que tiene que ser, que no pueda haber una pregunta ambigua, sino que usted tenga que preguntar «¿independencia sí o independencia no?».

Usted puede manifestar su voluntad de ser independiente, pero nada más que su voluntad de ser independiente, lo que no puede manifestar es su voluntad de «yo quiero ser independiente en estas condiciones o me quiero quedar con ustedes en estas condiciones». Si usted quiere quedarse con nosotros, las condiciones las fijaremos entre todos. Si quieren ser independientes, sólo tiene que decir que quieren ser independientes. Ahora, si no hay independencia y hay una relación con Inglaterra, dentro de lo que es el Reino Unido, entonces esa relación la decidimos entre todos.

Importante: esto es un poco lo que intentaba hacer el Plan Ibarretxe. Lo que intentó hacer es eso. El pueblo vasco define mediante un estatuto de libre asociación con España cuáles son los términos en los cuales el País Vasco se va a insertar dentro del estado de España. Y, unilateralmente, nosotros decimos esto, y las Cortes

Generales tienen que hacer sus nuevos términos de la decisión que adopte el Parlamento Vasco. Eso no, ustedes no pueden decidir que van a relacionarse conmigo de esta manera que yo decido unilateralmente, sin que ustedes intervengan para nada. Se pueden ir, dicen los ingleses, pueden ser independientes, pero no pueden decidir cómo se van a relacionar con nosotros, eso lo decidiremos entre todos, llegado el caso. Pero desde luego no lo van a decidir ustedes unilateralmente.

En Inglaterra no hay obstáculo constitucional ninguno para que esto pueda hacerse. Y se va a hacer. En España es muy distinta la situación. En España no tenemos respuesta, mejor dicho, sí tenemos una respuesta: «No». En España la respuesta constitucional es «no». Y además un no conscientemente puesto como «no» en la Constitución. Es decir, que no hay que hacer ninguna interpretación forzada de la Constitución para llegar a esta conclusión. Además, cuando se ve cómo se hizo la Constitución Española el resultado es inequívoco. Uno ve el artículo 2 de la Constitución Española, este artículo en el proyecto de constitución decía: «La Constitución reconoce el derecho de autonomía de las nacionalidades y regiones que integran España». Eso decía el artículo 2 original. Y el artículo 2 definitivo dice: «España patria común indivisible...», y empieza a reafirmarse 27.000 veces que es indestructible y que eso no se puede plantear en ningún caso.

En España la respuesta constitucional es «no». Y además un no conscientemente puesto como «no» en la Constitución. Es decir, que no hay que hacer ninguna interpretación forzada de la Constitución para llegar a esta conclusión.

Es decir, que respecto al derecho de secesión, el principio de unidad política de España, como presupuesto límite para el ejercicio del derecho de autonomía para las comunidades autónomas, es la constitución territorial de España que define el constituyente de 1978. El elemento esencial de lo que se define en 1978 es eso. Esto es lo único que no puede ser puesto en cuestión nunca. Por lo tanto, el tema está resuelto de una manera inequívoca. Aquí no hay ambigüedad constitucional, no hay ambigüedad ninguna, hay una claridad meridiana. No se admite que el ejercicio del derecho a la autonomía pueda

poner en peligro el principio de unidad política. Este es un obstáculo para darle una respuesta.

La Constitución Española no admite, siquiera, que la pregunta pueda plantearse. Esta es la realidad, y no ocurre solamente en España. En Estados Unidos esta pregunta tampoco se puede plantear. Ningún estado de los Estados Unidos puede plantear el tema de convocar un referéndum para la independencia de los Estados Unidos, es un tema que ya se resolvió en la guerra civil, la más costosa de la historia de los Estados Unidos. En Estados Unidos murieron más ciudadanos americanos en la guerra civil que en todas las guerras anteriores. La Segunda Guerra Mundial fue la guerra más costosa, pero lo resolvieron. La unión no puede ser cuestionada. Si hay alguien que quiere separarse, la solución es que se le impide por la fuerza, cueste lo que cueste. Por lo tanto, este es un tema que en los Estados Unidos se resolvió así. En España eso está así.

La Constitución Española no admite, siquiera, que la pregunta pueda plantearse. Esta es la realidad, y no ocurre solamente en España. En Estados Unidos esta pregunta tampoco se puede plantear. Ningún estado de los Estados Unidos puede plantear el tema de convocar un referéndum para la independencia de los Estados Unidos.

Claro, el tema, llegado a este punto, se acabó. Ya no podemos seguir hablándonos. Pero claro, esto es absurdo, porque la realidad política es la que es. Y la Constitución Española se hizo cuando se hizo, en las condiciones en las que se hizo. Ese mismo artículo 2 tiene detrás lo que había de régimen del general Franco, lo que quedaba de ese régimen, que era mucho en ese momento, y la fuerza que tenía y la amenaza que hubo para que realmente eso tuviera que hacerse de la forma que se hizo.

Y ahora estamos en una realidad en la que han pasado muchos años, estamos dentro de la Unión Europea, las circunstancias son completamente distintas, y, ahora, nos encontramos con que hay un territorio, una nacionalidad, una nación que es Cataluña, que ha llegado al momento de su historia en el que considera su independencia. Y en eso estamos; no sabemos lo que pasará porque todavía estamos en el minuto cinco, los partidos duran bastante

más que cinco minutos y a veces se gana en el último minuto o se empata. Entonces hay recorrido, pero aquí hay una manifestación de voluntad, en principio, de independizarse, de hacer un proceso de separación.

Como ya digo, jurídicamente no hay una respuesta. La Constitución Española prevé un procedimiento en el artículo 168 que es una revisión de la Constitución y que es cambiar de Constitución. Lo que pasa es que esto también es ciencia ficción. El Parlamento de Cataluña podría iniciar el procedimiento de revisión de la Constitución, tiene la competencia para iniciar el proceso, y por lo tanto podría redactar un proyecto de ley de revisión de la Constitución y remitirlo a las Cortes Generales y delegar a tres miembros del Parlamento para evaluar una consulta con las Cortes Generales con la mesa de las Cortes, para que después se le diera la tramitación parlamentaria correcta. Claro, eso exige elaborar ese proyecto, que obtuviera una mayoría de dos tercios con legislaturas consecutivas y que al final fuera sometido a referéndum.

Es decir, que jurídicamente está previsto, pero políticamente es prácticamente imposible que un procedimiento como ese pueda pasar ni siquiera el primer trámite. Entonces no tenemos respuesta para ese problema. Bueno, mejor dicho, la que tenemos hace que el problema político no tenga solución. Entonces esta es la realidad. ¿Qué es lo que debería haber ocurrido? El Estado español debería, no teniendo respuestas para un problema, haber hecho lo posible y lo imposible para que el problema no se planteara. Pero el problema se ha planteado. El problema es después de la sentencia del Tribunal Constitucional, que realmente dijo a los ciudadanos de Cataluña que la voluntad que ellos habían expresado respetando escrupulosamente la Constitución y el Estatuto de Autonomía, no cabía dentro de aquella.

Coincidió con que la manifestación importante fue la primera, la inmediatamente posterior a la sentencia del Tribunal Constitucional, cuando en el mes de julio, sin convocatoria prácticamente, de un día para otro, y sin nada, salió poco a poco la gente. Y fue una manifestación clara de ese sentido, pues se había afectado a esa dignidad como pueblo, como nación, fue una manifestación de rechazo a lo que había sido esa sentencia y a todo el procedimiento que se había seguido para hacer inviable la razón.

El problema está allí planteado y creo que esto ya es un problema de naturaleza política. El tema es la consistencia que tenga esta reivindicación; las mayorías que sean capaces de articularse y la consistencia que se tenga para perseguir ese objetivo. Y esto ya no se puede saber; es algo que habrá que verlo. De lo que sí que estoy convencido es que si hay las mayorías que tendría que haber, el referéndum no se podría y no se puede parar. No se puede parar un referéndum solicitado de una manera democrática y de una manera limpia, y no sé qué es lo que pasará y lo que ocurriría con Europa. Si se queda fuera, se queda dentro... Eso no está claro. De lo que sí tengo la convicción, es que para Europa esto es un problema que viene muy mal.

La Unión Europea no está en absoluto interesada en promover estos problemas, propiciar que estos problemas se planteen y puedan plantearse en un futuro. Es un problema importante, pero también estoy absolutamente convencido –y eso sí que no sé si el gobierno español lo tiene claro– de que le va a exigir que le dé una respuesta democrática. La Unión Europea no va a avalar cualquier tipo de respuesta autoritaria o conflicto. Va a procurar que el conflicto no le llegue, eso es lo que estará deseando: «Yo no quiero que ese conflicto llegue. Ese problema es suyo y usted lo tiene que resolver». Pero de lo que sí que estoy seguro es que va a exigir que la respuesta sea una respuesta democrática. El Estado español debería ir asumiendo que eso es lo que va a producirse, y que va a tener que enfrentarse con el problema en estos términos.

¿Qué puede pasar? Creo que el referéndum es difícil que pueda pararse, pero tampoco veo al gobierno de España aceptando la convocatoria del referéndum. No lo veo, pero esto ya es una cuestión de fuerza. Cuando digo fuerza no quiero decir de tiros, digo fuerza. Y ahora mismo en esos términos que han planteado, constitucionalmente no tenemos respuesta. Hay que buscar una respuesta y habrá que dar una cierta formalidad jurídica. Creo que va a ser muy duro el pulso. De eso sí que tenemos que ser conscientes todos, porque esto no es un divorcio político, exclusivamente, el vínculo que hay entre Cataluña y España no es sólo un vínculo político. Los vínculos que hay son todos los que puede haber. Y una secesión es muy complicada, muy dura y muy dolorosa.

Esto también hay que tenerlo en cuenta a la hora de ver y analizar este proceso. Pero si la voluntad es consistente, inequívoca y muy mayoritaria, no creo que sea posible que se pueda parar la celebración de esto. Lo que sí creo es que, en el caso de hacerse, la pregunta no la haría el gobierno de Cataluña; eso sí que es claro. Posiblemente, la tendría que fijar el gobierno español. Lo mismo que Cameron ha fijado la pregunta para Escocia. Aquí se tendría que pactar, pero en último extremo, la decisión última sí que la tendría el gobierno español. No se podría considerar una imposición autoritaria, que no puede aceptarse en ningún caso, porque ahí sí que tenemos un precedente. Cataluña juega con un precedente en este caso. Y es que el argumento que ha dado Cameron para Escocia es un argumento democrático de una limpieza extraordinaria y difícilmente rebatible.

La Unión Europea no está en absoluto interesada en promover estos problemas, propiciar que estos problemas se planteen y puedan plantearse en un futuro. Es un problema importante, pero también estoy absolutamente convencido –y eso sí que no sé si el gobierno español lo tiene claro– de que le va a exigir que le dé una respuesta democrática.

El partido de Escocia acudió a las elecciones prometiendo un referéndum. Obtuvo mayoría absoluta. Cameron pensó: «Yo no puedo impedir que un político cumpla su promesa electoral. Las promesas electorales son sagradas y se tienen que poder cumplir. Inglaterra no puede impedir que el gobierno de Escocia cumpla su promesa electoral. No puede ser. Y, por lo tanto, Inglaterra tiene que permitir que se haga el referéndum. No el referéndum que ustedes quieren hacer con preguntas ambiguas, *tramposillas*..., no. Un referéndum con una pregunta clara e inequívoca. Ese derecho no voy a impedirlo». Ese argumento es muy difícilmente rebatible, en términos democráticos. Y, por lo tanto, ese precedente está ahí. Y creo que este es el contexto electoral en el que vamos a movernos, y el resultado no sé cuál será. A mí me hubiera gustado que el resultado no llegara a este punto, pero ha llegado ■

2a RONDA

ANTONIO FRANCO

No tenim massa temps, però crec que hi ha una cosa que és important. Demanant la màxima concisió obriria un torn creuat a la taula de referències dels uns a les dels altres. També us demano essencialitat, perquè les exposicions han estat crec que molt clares, però sí que val la pena «la confrontació» o remarcar algunes coses per part dels tres ponents ■

JOSEP OLIVER

Bé, molt breument, perquè amb el meu intent de ser tan escrupolós com pugui, la meua posició personal no ha quedat clara i, al final, això també compta. Comparteixo l'opinió de Requejo, és a dir, que tampoc sóc federalista avui a Espanya. El que no crec és que la independència avui sigui possible. En primer lloc, perquè el procés és tan tendre, que la majoria que això requereix senzillament no hi és. Només cal veure les enquestes de RAC1, que cada setmana en fa una, i en quinze dies de diferència hi ha deu punts amunt deu punts avall. El que demostra és que hi ha un sentiment independentista i sobiranista creixent, això és evident en els últims deu anys, i que ara ha agafat una embranzida molt forta, perquè hi ha una crisi molt profunda, i aquest plus de crisi està aquí sota, però no es dedueix d'aquí que ja tenim una majoria sòlida i estable.

Perquè el procés és tan tendre, que la majoria que això requereix senzillament no hi és. Només cal veure les enquestes de RAC1, que cada setmana en fa una, i en quinze dies de diferència hi ha deu punts amunt deu punts avall.

Les enquestes avui al Canadà, les que he llegit, tant al Quebec com al Canadà, estableixen normalment que la majoria necessària seria el 66%. Aquesta és del 5 de setembre. Per tant, això és complex, i a casa nostra és tendre. Senzillament, una cosa que és tendra en un context econòmic *afros*, i això és el que em preocupa. No veig en el debat sobre la independència referències al moment històric que estem vivint, que és un moment existencial sobre el futur de l'euro. No és qüestió de si hi

serem o no, nosaltres a l'euro, sinó que es tracta que potser no existirà. Espanya ha hagut de ser rescatada, i ho serà més. La banca central espanyola viu dels crèdits del Banc Central Europeu, és insolvent. Perquè entenguin el que estic dient: el Banc Central Europeu té crèdits per valor d'1,2 bilions d'euros, dels quals 450.000 els té la banca espanyola, i dels quals la banca catalana té 60.000-80.000 milions. Si aquesta aixeta es tanca, apaguem el llum, perquè el sistema financer no pot funcionar, i Espanya tampoc.

No és qüestió de si hi serem o no, nosaltres a l'euro, sinó que es tracta que potser no existirà. Espanya ha hagut de ser rescatada, i ho serà més. La banca central espanyola viu dels crèdits del Banc Central Europeu, és insolvent.

Per tant, un procés d'independència traumàtic que implica que Espanya sigui inviable econòmicament, perquè ho és, i en això té raó el ministre de Justícia. Ell diu que nosaltres som el 20% del PIB, el 27% de les exportacions industrials, el 25% de les exportacions turístiques. Si això se'n va de cop, traumàticament, Espanya no és viable a curt termini. Això vol dir que fa fallida. I si Espanya fa fallida, l'euro, tal com l'hem conegut i com l'estem intentant muntar, no aguanta. Per tant, estem repartint la pell de l'ós abans d'haver discutit què ens passarà demà. Catalunya seria, si tot anés bé, intervinguda igualment, perquè el nostre deute privat també és del 300% del PIB. I el deute públic, quan agaféssim la part espanyola, també seria el 90% del PIB. Per més saldo fiscal favorable, les dades són *afroses* i estem discutint sobre la independència sense posar ni un número en aquesta situació que estem afrontant i de la qual ningú encara veu el futur. Ara ja parlem del 2014 perquè creixi una mica. Ja veurem on estarem el 2014.

Catalunya seria, si tot anés bé, intervinguda igualment, perquè el nostre deute privat també és del 300% del PIB. I el deute públic, quan agaféssim la part espanyola, també seria el 90% del PIB. Per més saldo fiscal favorable, les dades són *afroses* i estem discutint sobre la independència sense posar ni un número en aquesta situació.

Per tant, no crec que tinguem la majoria sòlida que aquest procés requereix, perquè això serà dur, perquè

constitucionalment no hi ha solució, ni crec que econòmicament sigui possible en un termini relativament llarg. Vull dir al llarg d'aquesta dècada. Això no vol dir que no hi hagi situacions intermèdies. Si constitucionalment no és possible la independència, ¿per què no es pot ser un estat asimètricament confederal encara que no agradi a ningú? Si, finalment, s'hagués d'acceptar la independència, a mi se'm fa difícil pensar que Espanya, en el moment de la veritat, no cedeixi. Estic d'acord que sense pressionar no cedirà, per descomptat. I la manifestació del 10 de juliol és crítica i la de l'11 de setembre és crítica. I en faltaran una dotzena més, de manifestacions així, perquè cedeixin amb una reforma amb la qual probablement, a curt termini, ens vagi bé per uns quants anys més.

Perquè el problema de fons d'avui és la independència, però també la solvència del país, és el futur de les generacions que tenim a sota. I això no ho estem discutint. Sembla que no està en l'ideari de la gent que està més a favor de la independència, i ho entenc, perquè ja ho he dit, també en seria partidari si no fos en aquestes circumstàncies. També en seria perquè m'he sentit ferit, com deia el professor Royo, quan ens han maltractat d'aquesta manera i perquè conec les xifres que hi ha darrere d'aquest maltractament. Escoltin, som pares de família, a veure si encara prendrem mal sense voler avaluar exactament de què estem parlant. Estem parlant d'una situació especialment complexa i existencial, literalment. No hi ha un moment històric igual en els darrers cinquanta anys, aquesta crisi es compara amb la dels anys trenta.

Perquè el problema de fons d'avui no és la independència, sinó que és la solvència del país, és el futur de les generacions que tenim a sota. I això no ho estem discutint.

Ja veurem si l'euro i la Unió Europea acabaran aguantant. Potser els escocesos no podran fer ni el referèndum, perquè la Gran Bretanya n'haurà fet un i haurà marxat ella abans de la Unió Europea, perquè s'ho està plantejant. Per tant, aquí estem canviant moltes coses i estem discutint de coses de molt de futur sense entendre que estem en un moment històric especial. Siguem freds en el diagnòstic. És evident que Espanya ens ha maltractat,

és evident que necessitem un marc diferent de relacions i que això implica reformar la Constitució sí o sí, perquè el Tribunal Constitucional ens matxuca l'Estatut, i per tant, sí o sí, la meua proposta és la d'aglutinar forces.

Estic convençut que tindriem molta més potència si anéssim per una reforma de la Constitució que establís, per exemple, el concert econòmic, i ja parlarem de la independència quan aquesta tempesta hagi acabat. Però que no sigui que per intentar tenir avui la independència perdem bous i esquelles, perquè aquests processos un cop llançats deixen seqüeles. I si no que ho preguntin als canadencs. Deixen seqüeles. Si surt malament, no pots pas tornar-ho a plantejar l'endemà. Com a país cal ser especialment intel·ligent en aquesta fase. I trobo que això en el debat està absent. Els meus col·legues sembla que s'hagin begut tots l'enteniment. Estan discutint de l'arcàdia feliç del dia de la independència, mentre que el problema, avui, a veure si ens entenem... En l'últim any han fugit 350.000 milions d'euros d'Espanya. Fugit! Vendes, vendes, vendes, vendes...

Estic convençut que tindriem molta més potència si anéssim per una reforma de la Constitució que establís, per exemple, el concert econòmic, i ja parlarem de la independència quan aquesta tempesta hagi acabat.

Quin finançament necessita Espanya cada any per refinançar un deute brut de 2,4 bilions? 300.000? Doncs en comptes de tenir-ne 300.000 en van marxar 350.000. Aquesta és la situació d'Espanya, i de Catalunya, perquè a Catalunya no és diferent. El deute privat a Catalunya va explotar, igual que a Espanya, i el públic de moment el tenim controlat, perquè el deute està acumulat bàsicament a l'Estat espanyol. Som uns països insolvents. Espanya i Catalunya. I s'aguanten perquè Alemanya, i per raons que no discutirem ara, té interès a mantenir l'euro. Però això no és infinit. I si tibem massa la corda potser ens farem mal tots ■

FERRAN REQUEJO

Més breument que la intervenció de Josep Oliver. Efectivament, ningú sap quants independentistes hi ha a Catalunya. Hi ha enquestes, hi ha coses, però això de

veritat només ho sabrem el dia que fem el referèndum. El que sí que es detecta, i això no ho nega pràcticament ningú, és que des de fa dos anys hi ha un corrent de fons, en què aquesta majoria està augmentant. Fins i tot desplaçant els grups de ciutadans que estan a favor d'altres opcions. La primera opció, l'opció majoritària, però efectivament no ho sabem. El que sí que em provoca una mica més de la intervenció de Josep Oliver és el fet que algú digui que Espanya no és viable, a mi em sorprèn molt. Un ministre, que sembla una mica lúcida, de Justícia, i que ahora sigui un estat tan tancat a entomar el problema. Això és una cosa de bogeria! S'ho haurien de fer mirar. És que Espanya és un país de psiquiatre. Els que proposen això de la reforma constitucional han de dir com pensen fer perquè dos-cents quaranta-quatre diputats al Congrés es posin d'acord a fer-ho, però en el sentit que ens vagi bé a nosaltres. Perquè es poden posar d'acord per desfer les autonomies, per degradar-les, és a dir que encara quedaríem pitjor a la fotografia. Aleshores, torno al tema al qual m'he dedicat tants anys, que és la qüestió de les alternatives federals. Estic convençut que, quant a la via federalista, Espanya mai no serà federal. El llenguatge que entén el poder central és el llenguatge de la força i no el de la raó. Perquè la força la tenen ells. Només es podran plantejar seriosament alguna cosa de reforma si des de Catalunya hi ha una posició totalment contundent no pel federalisme, sinó per la independència. Perquè és el llenguatge que s'entén.

El llenguatge que entén el poder central és el llenguatge de la força i no el de la raó. Perquè la força la tenen ells. Només es podran plantejar seriosament alguna cosa de reforma si des de Catalunya hi ha una posició totalment contundent no pel federalisme, sinó per la independència.

Si no, parlar de reformes constitucionals, parlar de les majories, parlar que jurídicament hi ha vies de reforma que es poden fer, això no és que sigui quasi política ficció, això és parlar d'una impossibilitat. Això és parlar d'una presa jurídica de pèl. La reforma constitucional a la contra, és a dir, plantejada per minories, no existeix. Simplement no existeix. Ja ens han pres molt el pèl. Aleshores, el tema econòmic, és clar, això es una arma de doble tall, perquè quan fa uns anys econòmicament es deia que «Espanya va bien» –la recorden aquesta frase,

oi?– hi havia creixement econòmic, les taxes d'atur no són les brutals que hi ha ara, que són del 25%. Llavors, quan un plantejava reformes d'aquest tipus, fins i tot entre gent molt il·lustrada, de Madrid, i gent molt viatjada... no uns *catetos*, sinó *catedràtics*, polítics de primer nivell, la resposta era: «Hombre, ahora que en España las cosas van bien, no vendréis vosotros a poner problemas». Aleshores, ara, quan les coses van malament, diuen: «Hombre, ahora que las cosas van tan mal y que todos estamos en el mismo barco... (això del vaixell sempre surt) no vais a poner problemas...».

Total, que mai no podem posar problemes, ni quan les coses van bé ni quan van malament. Per tant, la meua confiança en la flexibilitat de la classe política espanyola és del 0,00000%. I hi poso decimals perquè ningú es pensi que si dic el 0% potser hi ha decimals. No, tampoc n'hi ha. És d'una cultura política primitiva, primària. Tant en el PP com en el PSOE. Poden haver-hi matisos, llenguatges més educats, però la cultura política és com una roca, i és una cultura política unitarista, afrancesada, on allò important és el poder central i tot el que hi ha sota, poden haver-hi municipis, comunitats autònomes, però tot això és tercera divisió. Això és l'anticultura federal, que està basada en la cultura del pacte.

La meua confiança en la flexibilitat de la classe política espanyola és del 0,00000%. I hi poso decimals perquè ningú es pensi que si dic el 0% potser hi ha decimals. No, tampoc n'hi ha. És d'una cultura política primitiva, primària. Tant en el PP com en el PSOE.

Per tant, sí que hi ha moltes incerteses, sí que no sabem quants independentistes hi ha, sabem que cada cop n'hi ha més i crec que és totalment racional que n'hi hagi. El que seria estrany és que no hi hagués més independentistes amb tot el que està passant. Aleshores el problema seria que som un país sense cap esperança. És lògic que creixi l'independentisme, i estem en un procés tendre, és clar; ja dic que estem en el minut cinc, estem començant. I, a més, tenim un bagatge, ens n'hem d'anar a la política comparada. I a la política comparada cada cas és cada cas. Per tant, no es pot traslladar d'una manera automàtica o mecànica. Hi ha incerteses de futur, però el que és segur és que si no fem res, desapareixerem com a col·lectivitat històrica nacionalment diferenciada. Desapa-

reixerem, ens dissoldrem, i així no podem continuar. I per canviar hem d'actuar amb contundència.

La política del pacte ha fracassat. No només ho dic pel pacte fiscal, ho dic per la qüestió de l'Estatut. Anar a buscar acords, això ha fracassat. Per tant, hem d'anar a buscar una altra cosa, que d'entrada és confrontació, doncs sí, confrontació democràtica, pacífica, europeista, però confrontació. I després ja veurem què passa, però d'entrada aquí no hem d'anar altre cop per la cultura del pacte, perquè així no ens en sortirem mai. No hem d'anar per la via federal, perquè mai no serem més autònoms per la via federal. Per tant, escoltin, res més. Respecte al Javier Pérez Royo, només vull apuntar que si a Espanya hi hagués molts Javier Pérez Royo, no estaríem així. És l'excepció. No m'atreviria a dir que única, perquè això seria molt. Però en fi, amb els dits d'una mà, els hauríem de comptar, i matisant.

Això vol dir que estem dins l'estat que estem. Recordeu la resposta d'aquell periodista: «Jo el que més envejo del Quebec és el Canadà». Actualment el que més envejo d'Escòcia és que s'hagi pogut fer un acord amb l'elegància, l'esperit democràtic i la nitidesa, amb transparència des del primer minut, amb què s'ha fet fa poques setmanes en el Regne Unit. És que crec que a Espanya això no dóna de si, és una cultura política molt primitiva, molt basta, amb poc esperit de finesa democràtica. És un país poc liberal, poc amatent a acceptar que l'altre veu les coses diferents de tu, poc avesat al respecte de les diferències. Però allò no ve del franquisme, això ve de més endarrere. I això és una qüestió de moltes generacions, i canviar això és molt difícil. I, per tant, si no em convenceu del contrari, crec que hem de tenir posicions contundents.

És un país poc liberal, poc amatent a acceptar que l'altre veu les coses diferents de tu, poc avesat al respecte de les diferències. Però allò no ve del franquisme, això ve de més endarrere. I això és una qüestió de moltes generacions, i canviar això és molt difícil.

I potser no serem independents, però des de la contundència podem millorar l'estatus econòmic i polític de Catalunya. Potser dins d'Espanya, i suposo que dins d'Europa, però el que és segur és que per la via del pacte

no avancem, ja l'hem provada. Per això va ser important fer la reforma de l'Estatut, alguns criticaven que no s'havia de fer. No, crec que s'havia de fer, perquè ara ho sabem, ara en sabem el resultat. És diferent no fer una cosa, que fer-la i que fracassi. Ara sabem que ha fracassat. Per tant, de la via del pacte no en parlem més, ja està fora, ja ha passat, és una pel·lícula que ja hem vist. Per tant, hem d'anar per altres camins, simplement. I bé, estic molt content de compartir taula amb els meus col·legues i amb el col·lega sevillà, perquè crec que és una visió que faria molta falta no només des de càtedres universitàries, sinó des de dirigents polítics dels partits espanyols de dreta i d'esquerra.

JAVIER PÉREZ ROYO

Lo único que quería precisar, muy brevemente, es que no he hablado nada más que desde el punto de vista constitucional, desde las opciones que se plantean desde el punto de vista constitucional, pero coincido con Josep Oliver en que si ahora mismo España y Cataluña se enfrascan en un proceso de secesión de la segunda por las manos, nos quedamos sin estado, sin comunidades autónomas y sin nada. Vamos a la quiebra directamente. España puede ser intervenida previsiblemente en no demasiado tiempo, o a lo mejor no, no sé, porque eso ya no dependerá de ella, sino que dependerá de los cálculos que se puedan hacer y de si interesa que sea intervenida España o si de lo contrario interesa dejarla en la situación en la que está. Pero en cualquier caso no va a ser una decisión que dependa del Estado español. Pero España no está fuera de los mercados, porque tiene respiración asistida. Y Cataluña y, por supuesto, todas las comunidades autónomas, están fuera de los mercados. Es decir, que ahora mismo estamos en una situación en que nos quedaríamos en quiebra. Si entramos en una pelea por la secesión de esta manera de momento vamos a la quiebra. Después ya veremos. Quiero decir que esto es la realidad, no nos la estamos inventando nosotros. Esto no es meter miedo. Por eso no he hablado del tema, estoy hablando ahora porque ha hablado del tema Josep Oliver, si no no lo habría sacado, pero vamos, coincido con él plenamente. Hablar de esto es decir que no llegamos a fin de mes.

El otro día les decía a los alumnos, hablando del tema de la construcción de Europa, que estamos ahora mismo antes de la batalla de Stalingrado. Estamos, desde el punto de vista de la construcción de la Unión Europea, antes de la batalla de Stalingrado. Cuando no había nadie que diera mucho porque la democracia parlamentaria fuera a convertirse la forma de organización que se iba a imponer en el continente europeo. La posibilidad de que la Alemania nazi fuera la que fijara las reglas del juego y la que impusiera el modelo de organización política en el continente europeo era muy alta, y no la democracia parlamentaria. Después de la batalla de Stalingrado sí, pero antes de la batalla no.

España no está fuera de los mercados, porque tiene respiración asistida. Y Cataluña y, por supuesto, todas las comunidades autónomas, están fuera de los mercados. Es decir, que ahora mismo estamos en una situación en que nos quedaríamos en quiebra. Si entramos en una pelea por la secesión de esta manera de momento vamos a la quiebra.

Es decir que la historia sucede pero puede suceder de otra manera distinta. Es posible que dentro de X años digamos que el euro está consolidado, que la Unión Europea está funcionando con normalidad. ¡Puede ocurrir, pero puede que no! Ahora mismo estamos en uno de esos momentos decisivos que son indispensables además

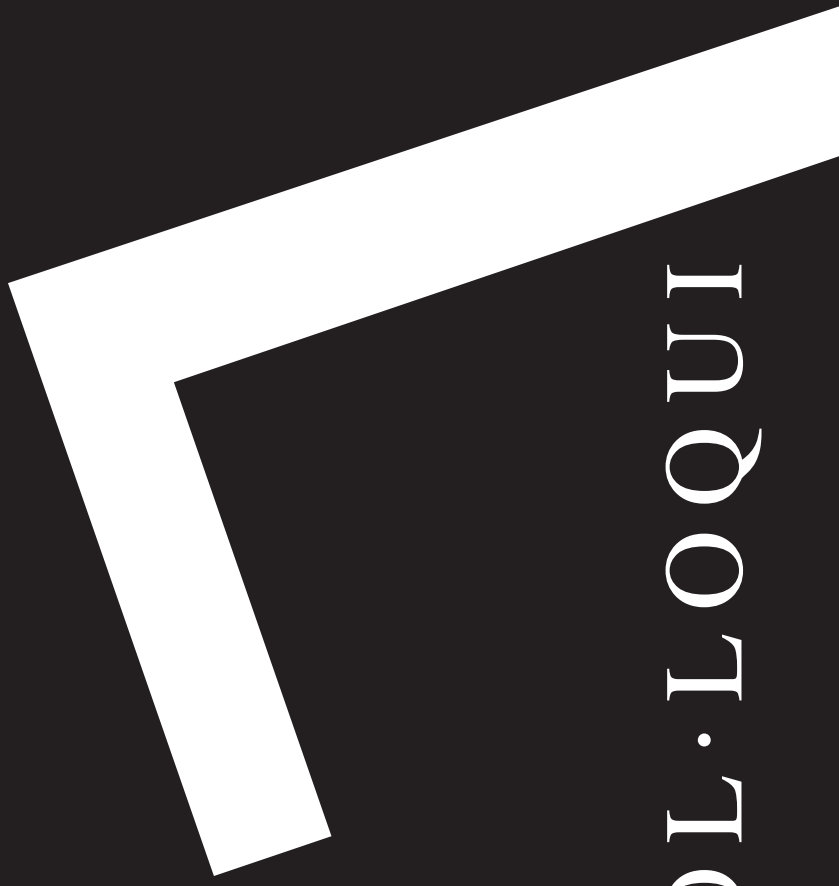
para que se avance. Esta crisis, que está siendo espantosa, está poniendo en cuestión todos los fundamentos de nuestra convivencia, por eso lo estamos viviendo con esa angustia, porque además no sabemos cómo ni cuándo va a acabar. Y por eso estamos tan angustiados con el tema. Pero si no hubiera esto, no avanzaríamos nada. Si aquí se avanza es porque no tenemos más remedio, porque la necesidad nos obliga a avanzar. Pero nos podemos quedar en el camino y entonces, en ese sentido, creo que ahora mismo la viabilidad de un proceso de secesión a las bravas es muy rara, es nula.

Esta crisis, que está siendo espantosa, está poniendo en cuestión todos los fundamentos de nuestra convivencia, por eso lo estamos viviendo con esa angustia, porque además no sabemos cómo ni cuándo va a acabar. Y por eso estamos tan angustiados con el tema.

Y además, creo que en ese proceso se rompería la sociedad española, pero se fragmentaría la sociedad catalana también. En ese proceso hay un riesgo muy fuerte de que la sociedad catalana también se rompa. Claro, Cataluña es muy plural y muy diversa y el mestizaje de muchísimas cosas. Y esta es una situación muy difícil. Y hay una cosa también, Ferran, no quiero polemizar, pero lo he dicho muchas veces. La cultura española es muy primitiva. ¿La cultura catalana tú crees que es muy sofisticada? ■

COL·LOQUI

DEBAT

RONDA DE PREGUNTES

Assistent 1

Una pregunta al señor Pérez Royo. La cultura política será tan primitiva como la de España, pero la ciudadanía ha dado la talla. En España hubiera equivalido a nueve millones de personas en la calle sin convocarlas ningún político y de eso en España no han sido capaces. Aquí creo que tenemos un punto de adelanto. I al senyor Oliver li diria: un banc nacional a Catalunya, una mica de crèdit, vostè no creu que es dispararia? Perquè hi ha empreses que tenint línia de crèdit els l'han retirat i tenint comandes han hagut de tancar. Per tant, si exportem el 52%, amb una mica de crèdit, vostè no creu que això es dispararia, remuntaríem? I al final, si no estiguéssim a Europa, què? Abaixem la moneda, la devaluem i siguem competitius. I això, com aquell qui diu són quatre dies per remuntar-ho. No sé si pensa així ■

Assistent 2

Al profesor Pérez Royo. Dado que el referéndum autorizado por España es imposible, la estrategia de los partidos independentistas es aprobar que el Parlament de Catalunya apruebe una ley de consultas y luego hacer este referéndum o esta consulta de acuerdo con una ley de consultas aprobada por el Parlament de Catalunya. Lo más probable es que el gobierno español, esta ley de consultas la denuncie o la impugne delante del Tribunal Constitucional. Si el gobierno catalán insiste en hacer la consulta y a pesar de todo la hace ¿qué pasa?, ¿qué legalidad tiene esta consulta? ■

Assistent 3

Es fa molt difícil no poder fer cap prèvia i no la faré, però sí que diria que hi ha diversos partits, en aquesta situació transversal, que parlen de números, senyor Oliver, a part que el debat estigui subsumit per la independència. Sóc partidari que, tot i que posem el llistó altíssim, que sobretot ho fem amb prudència, paciència i bon humor. No estic disposat a renunciar a cap d'aquestes tres virtuts. Comparto con el señor Pérez Royo el hecho de que tanto primitivismo hay aquí como allí. Que por eso llevamos tantos años juntos. Por lo tanto, paciencia, prudencia y buen humor. Y la pregunta, muy simple, señor Pérez Royo, ¿dónde se ha metido Herrero de Miñón? ■

Assistent 4

És una pregunta per al doctor Requejo. Quan vostè ha comentat que un cop passades les eleccions, els resultats que tinguin els partits polítics, es necessita molta contundència, i es necessita molta vigilància, faig una pregunta: ¿els partits polítics catalans estan dotats de persones prou preparades –i dic la paraula *preparades*– per portar aquest procés amb contundència i amb rigor? ■

Assistent 5

Buenas tardes. Al profesor Requejo voy a preguntarle ¿qué opina de las declaraciones de altos miembros de la Comisión Europea en el sentido de que una Cataluña independiente estaría fuera de la Unión Europea y que tendría que renegociar el ingreso? Por otra parte, ¿cuál es el sujeto titular de ese derecho? Es decir, en Irlanda cuando se votó, creo que fue a principios del siglo xx, la independencia respecto al Reino Unido, se dividió en dos: aquellos condados donde eran mayoritarios los partidarios de la unión quedaron como Irlanda del norte, y los partidarios de separación como la República de Eire. ¿Sería posible en Cataluña hacer lo mismo de manera que se respetara, de manera coherente, el ejercicio del derecho de secesión de diferentes partes? Nada más ■

Assistent 6

Bé, bona tarda, és una llàstima que a les nostres televisions públiques, que paguem entre tots, no hi hagi debats com aquest per informar la gent. Això és el primer que vull dir. Segona qüestió, molt ràpida: parlem de fer preguntes clares i no fer comèdia. Em temo que això serà molt difícil quan ni tan sols podem parlar amb llibertat de la paraula *independència*. Perquè fa por dir-la i si els que han de fer la pregunta tenen por de dir la paraula *independència* em temo que no anem bé. I finalment, al professor Javier Pérez Royo li diria: La constitución, más de la mitad de la población no la votó. ¿Hasta cuándo esta Constitución va a estar en vigor? ¿100 años, 200, es decir, hasta cuándo tenemos que soportar una Constitución que votaron no sé quiénes? Nuestros padres, nuestros abuelos... ¿Por qué es tan dogmática? ¿Tan difícil es adaptar la Constitución a los tiempos modernos? Algo se tendrá que hacer ■

Assistent 7

Bien, en primer lugar quería decir gracias a los profesores Pérez Royo y Oliver, porque nos han tratado como

personas inteligentes y nos han dado elementos para que cada uno decidamos de acuerdo con nuestros planteamientos. El profesor Requejo nos ha dado un mitin, y como tal le quiero preguntar. Yo también soy profesora universitaria y pienso que hubiera sido mejor que nos hubiera puesto sus conocimientos para que nosotros decidiéramos. Creo que es importante la independencia, pero también saber para qué. Por ejemplo, lo que quieren los escoceses, un estado donde no pierdan los derechos adquiridos, el estado del bienestar. Entonces me pregunto, cuando el que lleva la bandera de eso en Cataluña es el que nos la ha recortado, mala propaganda nos hace. Es decir, cuando el que abandera a veces la independencia es el que está recortando, y durante años nos ha recortado la educación y la sanidad, ampliamente, y no da ninguna explicación, y cuando además no nos explican qué es lo que quieren después, está muy mal. Es decir, es necesario tratarnos con altura y decir: el estado de la cuestión es este y a partir de aquí haremos esto, lo otro y lo otro ■

Assistent 8

Una pregunta per a tots: què en pensen, si es que poden respondre, sobre Flandes? Naturalment, no està dins de cap ordre del dia. Ho dic només com a referència. Penso que passarà al davant, en la seva independència, d'Escòcia i de Catalunya. I no fan soroll, i van fent. I referit a això: quina relació hi ha amb el tema de la crisi de l'estat-nació? ■

Assistent 9

És una pregunta per al senyor Oliver, que el veig molt espantat per les conseqüències que realment poguéssim arribar a tenir si fóssim independents. Si vostè pateix pel que s'ha després de les seves afirmacions és perquè ens quedarem arruïnats... És que no ho estem, ara? Per tant, quina solució hi ha, segons vostè, dins de l'Estat espanyol, perquè no estiguem ofegats com ho estem actualment? Vostè ha parlat que ens hem de fer càrrec d'una part del deute espanyol. Però no ha mencionat que també tenim dret a una part dels actius espanyols, d'això se n'ha oblidat. I una cosa potser compensaria l'altra ■

RONDA DE RESPOSTES

Josep Oliver

Pel que fa al crèdit, les banques espanyola i catalana han de tornar els crèdits que tenen a Europa. Per tant, no tenen recursos. Sobreviuen amb el crèdit del banc central. I aquest crèdit del banc central els permet fer front als pagaments. Per tant, *forget it*. El crèdit no es recuperarà. Hem de reduir el nivell d'endeutament a Catalunya i a Espanya, ens agradi o no. El crèdit a Catalunya va passar de 60.000 milions el 98 a 360.000 milions el 2009. Aquesta bogeria és la que tenim, per mala sort. Bogeria de determinats governants i directors del Banc d'Espanya. Es parla de números? Home, parlem tots del dia de la independència, sempre ho he dit i ho he escrit. Catalunya és clar que és viable econòmicament, només faltaria. Però no és el debat d'avui, a veure si ens entenem. Probablement també votaria a favor de la independència, que quedi clar. Ara, és clar, escolti, ja tinc uns quants anys, sóc economista i faig números. Veig un descens i penso que aquí prendrem mal de veritat. Potser quan vulguem entrar a l'euro no hi haurà res de tot això. Estem parlant d'una hipòtesi que és discutible.

Hi ha maneres d'estar arruïnats. Estem arruïnats, però podem estar-ho infinitament més. Si sortim de l'euro, recuperem la pesseta, devaluem el 50% el deute... El deute exterior de Catalunya deu ser aproximadament el 300% del PIB català. 500.000 milions d'euros que devem a l'exterior com a Catalunya: empreses catalanes, banques catalanes... Això si sortim de l'euro també s'ha de tornar. O fem una fallida, fem com Argentina i diem no pagarem, això també ho podríem fer. Però des del concert de les nacions, això de declarar-se en suspensió de pagaments i no fer front a les teves obligacions no està gaire bé. Per tant, sí que podem rebutjar el que sigui i pintar de manera més *glamurosa* el futur dels propers anys; l'únic que dic és que aquesta dècada la tenim perduda intentant sortir d'aquesta tremenda crisi. Això vol dir quedar-nos on estem? No, això respon a una cosa que ha dit Requejo abans. No estic dient que es faci un pacte amb Espanya. Sóc contrari a aquest pacte, però podem sortir a manifestar-nos a favor del concert econòmic una i mil vegades, i obligar Espanya a acceptar-lo. De la mateixa

manera que hauria d'acceptar la pregunta del referèndum. O no? O el farem per la força, el referèndum? Oi que haurem de pactar, finalment? Doncs entre la situació actual i la independència el que dic és que hi ha un camí bastant ample. I aquí hem d'aplegar el màxim de forces. Avui tenim una feina espectacular, i si no la volem reconèixer, com diuen els castellans, «arrieros somos». Ja ens trobarem ■

Ferran Requejo

Sí, el primer aclariment és que crec que la cultura catalana no és gaire sofisticada. El problema és que la paella pel mànec la tenen els altres, aleshores és més greu que la cultura espanyola no sigui sofisticada. És més greu per als catalans. Nosaltres no som sofisticats, tot i que no crec que siguem tan primitius. Però no som gaire sofisticats tampoc.

Amb contundència se'm dirigia una pregunta per si hi havia persones preparades per dirigir tot aquest procés amb contundència però també amb rigor. Bé, són dues preguntes en una. Perquè una cosa és dir si hi ha persones preparades al país per dur a terme això. La meua resposta és clarament sí, i a més, de sobres. La societat catalana dona molt més de si que el que la seva classe política sembla indicar. La pregunta sobre si hi ha aquestes persones dins dels partits, que és una mica el segon nivell de la pregunta, bé, n'hi ha menys. Però és responsabilitat de la gent que fa governs envoltar-se de la primera classe en els seus col·laboradors. I si no els té a prop, si no els té dins d'un partit, els ha d'anar a buscar a fora. Això una mica ja ha passat en alguns, no només en aquest govern, sinó en d'altres. I crec que això és bo. És bo que hi hagi moltes més portes giratòries entre el que és la societat civil i els partits. Hi ha molta gent a la recerca, a les universitats, treballant en institucions públiques o en institucions privades, en empreses, que tenen vocació pública, fins i tot rebaixant molt el sou del que guanyen a la privada. Hi ha gent potent; crec que ara es necessita gent, no només tècnicament preparada, sinó amb una visió política clara. Que a vegades no es donen junts aquests dos elements. Pots tenir visió política clara però ser un incompetent professionalment, i al revés. Per tant, és responsabilitat dels que fan els governs. La resposta, doncs, és que el país sí que ho té, els partits ho tenen menys, i quan no ho tinguin crec que ho han d'anar a buscar a fora.

Sobre la pregunta de les declaracions de la Unió Europea, crec que no hem de fer-ne gaire cas, de la Unió Europea, entre altres coses perquè són canviants. Fins i tot la mateixa persona diu coses diferents amb 48 hores de diferència. L'últim ha estat Joaquín Almunia. Primer va dir que no es podia dir que estariem fora i 48 hores després va dir que sí, que estariem fora, es veu que algú li va trucar. Per a la Unió Europea, i ho ha dit el Javier també, aquest és un tema incòmode. Entre altres coses pel precedent que pot semblar, i sobretot és un tema incòmode, que ho seria sempre, però ara ho és més, amb tota la gestió de la crisi i tot plegat. La gent diu coses diferents, es contradiu, no n'hem de fer gaire cas, de les declaracions, en aquests moments.

Lamento molt que vostè opini que no he posat coneixements aquí, sinó que he fet un míting. Potser sí, potser m'he passat una mica, però a mi em passa com al Josep Oliver, que també em faig gran. Cada any que passa sóc una mica més gran i estic cansat. Tinc molts llibres escrits sobre tot això del federalisme, sobre les teories de la democràcia, sobre els canvis que hi ha hagut en la història de les idees del liberalisme polític, si volen els parlo molt d'això. Són temes molt fàcils per a mi, però estic una mica cansat de fer només, diguem-ne, coneixements, quan la realitat està vivint un moment fort. Per dir-ho d'alguna manera, si estiguéssim a punt d'un procés molt conflictiu en l'àmbit social, parlar només de temes només acadèmics a mi em sembla, en fi, una mica de torre de marfil. Accepto que potser m'he passat, però crec que els acadèmics també hem de tenir una vocació aplicada i hem de parlar de temes reals. A vegades la universitat i la recerca estan molt tancades en unes torres d'ivori que no connecten amb el que està a la primera pàgina dels diaris. I hem de parlar del que està a la primera pàgina dels diaris. De la crisi també, que no és el meu camp. I això és el que intento fer perquè les coses, a més, s'han de dir clares i a vegades el món acadèmic tendeix a fer una derivada per fugir d'estudi. I jo no fujo d'estudi, perquè estimo el meu país i dic la meua opinió política, que està basada en coneixements, perquè està basada en política comparada, en qüestions de teoria i filosofia política, i en història de les idees.

Pel que fa a la pregunta de les retallades. Crec que els partits polítics estan legitimats per dir com veuen la situació. Per tant, em sembla perfectament legítim que si un

partit està dient que hem de ser independents, però que el seu model social és diferent d'això de les retallades, que ells se suposa que farien una altra cosa, que no es farien retallades, per exemple –que això és discutible, si algun govern en aquests moments podria no fer retallades–, crec, sincerament, que és un tema més de model de partit que s'ha de distingir de quin és el projecte nacional o del projecte cap a la independència que es planteja, però encara no estem aquí.

Ho dic sincerament. Crec que en el minut cinc del partit ha estat tan gran el canvi que això suposa que era inimaginable que estiguéssim parlant d'aquests termes i d'aquest tema només fa cinc anys. Ha canviat tant el que és el context i el mateix llenguatge, i els mateixos valors, i els mateixos conceptes del debat, que estem una mica tots plegats sorpresos. No em preocupa la definició de la Catalunya independent. Pel que deia abans, perquè el país té una massa crítica, que ja la voldrien altres països independents, com per fer, per exemple, una bona constitució. Que Catalunya tingués una vocació de solidaritat internacional, o fos un puntal de la defensa de les minories al món, això Catalunya ho podria fer fantàsticament. Té prou elements de modernitat, i ho ha demostrat històricament com perquè el model que creéssim fos un model realment avançat. No tinc gaires dubtes que una Catalunya independent, amb el parèntesi de la crisi, podria ser un dels estats més desenvolupats i més moderns d'Europa, al nivell del que és el Canadà o del que són els països nòrdics. I a més ho fariem bastant ràpid, això, en un període de 10-15 anys. El que és el període d'una generació. Això no em preocupa gaire ■

Javier Pérez Royo

Brevemente, aunque es difícil contestar a algunas de estas preguntas brevemente. ¿Qué pasaría con una consulta si se hace sin autorización del gobierno? Pues no lo sabemos. El lío sería que iríamos a un enfrentamiento. Si el Parlamento aprobara una ley, proclamando unilateralmente la independencia, esa ley sería recurrida, como mínimo, ante el Tribunal Constitucional, y sería anulada además con toda coherencia. El Tribunal Constitucional no podría hacer otra cosa que anular esa ley. Sería una consulta sin valor jurídico, porque no podría tener valor jurídico. La autoridad del Parlamento o de Cataluña y la autoridad del gobierno de Cataluña vienen de la Consti-

tución Española, sin una Constitución Española no hay Estatuto de Autonomía y el gobierno de Cataluña no tiene ninguna autoridad. Por lo tanto, si hace una consulta tendría un valor político, evidentemente, pero carecería de valor jurídico. ¿Cuántos ciudadanos de Cataluña irían a votar en una consulta que se hace sin valor jurídico y mediando un enfrentamiento con el gobierno de la nación? ¿Y qué fiabilidad tendría? Porque claro, los que fueran a hacer la consulta serían los únicos que irían todos a votar. Creo que si esto tiene alguna posibilidad de salir es acumulando fuerza y forzando una negociación para que resulte imposible no hacer la consulta, y para que el gobierno español no pueda impedir que se haga. Todo lo que no sea eso es que no es una consulta, es una batalla, es una pelea. A ver qué es lo que pasa. Pero la consulta, si tiene que hacerse, tiene que hacerse en condiciones democráticas que sean perfectamente reconocibles fuera de Cataluña y fuera de España. Si no, no sirve para nada. De Herrero de Miñón no tengo ni idea de lo que hace.

La Constitución Española fue aprobada por el 86% de la población, fue una aprobación muy alta, salvo en el País Vasco, donde hubo una abstención muy fuerte. Que también fue aprobada por el 50-51%, pero hubo una abstención muy fuerte porque el nacionalismo vasco optó por la abstención, no por votar que no. Y en Cataluña fue más que en Madrid. La votación en Cataluña de la Constitución fue más que Madrid. Lo que es verdad que ocurre, es que la Constitución no se reforma. España no ha reformado nunca constituciones. El lunes estuve en Albacete precisamente dando una conferencia sobre la reforma de la Constitución. Se hizo un simposio sobre la reforma, lo que pasa es que eso explicarlo lleva mucho tiempo. Pero eso es una patología española. España no reforma sus constituciones, es el único país europeo que no reforma las constituciones. No lo ha hecho nunca a lo largo de su historia constitucional. En los demás países, hay distintas tradiciones.

Se han hecho dos reformas, pero han sido dos incidentes en el proceso de la construcción europea. Una para posibilitar que los ciudadanos extranjeros puedan ser elegidos en elecciones municipales y otra para la estabilidad fiscal. Eso no han sido decisiones tomadas autónomamente por España, sino que han venido impuestas por la Unión Europea. Eso es una asignatura pendiente. Y es

gravísimo. Es una patología gravísima, pero no se lo puedo contar porque necesitaría mucho tiempo.

Entonces, las consecuencias de la independencia. Hace unos días, el 16, estuve aquí en Barcelona, en la Menéndez Pelayo, en un acto que había organizado Joan Vintó, precisamente sobre este tema. Intervino un profesor escocés e hizo una presentación muy bonita del tema de Escocia; había hecho un sondeo científicamente entre la población escocesa en la que se le preguntaba sobre su actitud ante la independencia de Escocia en los términos siguientes. Les decía: «Si nos independizamos de Inglaterra y cada año su situación económica mejora mil libras al año, ¿cuál es su opinión de la independencia?». Y había el 72% que decía: «A favor de la independencia». Y les decían: «¿Si estuvieran 1.000 libras peor y perdiera 1.000 libras?», y había el 72% que decía: «En contra de la independencia». Cuando se le planteaba en esos términos, claro, allí no hay la conflictividad que hay aquí, ni hay los elementos que hay aquí en juego. Pero creo que sí que habría que ver cuáles son las consecuencias económicas de la independencia.

Las consecuencias económicas y no el futuro, porque decir que en el futuro, dentro de 10-15-20 años, Cataluña será Dinamarca... O Suecia. Pero de aquí a esos quince años, ¿qué pasa? ¿Y cómo se llega? ¿Llegamos o no llegamos? Claro, ese es un tema que es muy importante y que habría que tenerlo en cuenta. Creo que no llegamos nadie en los próximos años. Si entramos en un proceso de enfrentamiento sobre esto no llegamos nadie. Y por lo tanto, esto no es viable ahora mismo. Una secesión a las bravas, con un enfrentamiento frontal entre España y Cataluña, no conduce a ninguna parte. No conduce a ninguna parte; esto hay que pactarlo y hay que establecer el mecanismo por el cual se pueda avanzar en esa dirección, porque desde luego, a las bravas... A lo mejor es la única manera de conseguirlo, pero me temo mucho que el Estado español no va a dar ninguna facilidad para que esto se lleve adelante.

Creo que no podemos avanzar mucho, estamos en una incógnita, vamos a esperar a las elecciones. Este va a ser un elemento muy significativo. A partir del 25 podremos hablar con otros elementos encima de la mesa, pero hasta que no tengamos una manifestación, porque las manifestaciones son muy importantes, les doy enorme importancia a las dos manifestaciones que se han hecho aquí: la de la sentencia y la de la *Diada*, tienen un valor inmenso.

Y la traslación: la escala española serían 9-10 millones de manifestantes en la calle. Eso está claro que tiene un valor inmenso. Pero claro, es una forma de manifestación de una voluntad muy difícil de valorar. No es lo mismo que se hace a través del ejercicio de derechos de sufragio. Es muy distinto. Eso tiene un componente de fiesta, el de la *Diada* tiene un componente de fiesta y donde además la gente fue en una actitud gozosa y realmente no se veía ningún problema, pero después, esto no es un juego, ni es una fiesta. Esto es una cosa que tiene otros componentes y todo eso hay que tomarlo en consideración a la hora de ver cuál es el valor que tienen las manifestaciones. Y eso tiene que hacerse ya, no desde la sociedad civil, porque era lo que decía Ferran. Eso fue una expresión de la sociedad civil que lo saca en un ambiente...

Esto tiene que ser dirigido políticamente, y sobre la dirección política, quien haya oído el discurso de Obama esta noche, dice: «Porque cuando entramos en discusiones políticas, salen discusiones fuertísimas, que cuestan mucho y que generan mucho dolor. Pero menos mal que las hay, y tiene que haberlas para que realmente se tenga la información pertinente y se tienen que tomar las decisiones que se tengan que tomar». Y Obama lo decía esta noche, y lo decía maravillosamente bien, como suele decir las cosas Obama. Entonces aquí entramos en el terreno: el otro día, en la *Diada*, allí no había contradicción ninguna. Allí era todo un espíritu festivo, de comunión de las personas que participaban. En el momento en el

que se tenga que ir a una escisión y a una secesión y se tenga que dirigir ese proceso desde partidos políticos de dirigentes políticos, entramos. Si ya están empezando a juntarse. Y no digo entre el PP y los demás, sino en el interior de los demás también se van a ver cosas. Y todos los demás, o sea, estos son procesos conflictivos de mucha tensión, que generan muchas inseguridades, muchos miedos. Todo eso hay que valorarlo, y cuando sale una manifestación de voluntad, esa tiene un valor que no la tiene una manifestación como la fue la de la *Diada*, aun teniendo mucha. Tanta tiene, que estamos donde estamos. Y que al señor Mas le ha servido la manifestación para dar un cambio, un giro, y además para hacer disolución del Parlamento y convocar unas elecciones anticipadas. Que nadie discute el valor político del ejercicio del derecho de manifestación, pero no es la seguridad en la manifestación de voluntad que da el ejercicio del derecho de sufragio ■

CLOENDA

Antonio Franco

Moltes gràcies a tots tres en nom de l'Associació d'Amics, però evidentment també en nom dels assistents, i també gràcies a vostès per les preguntes i per la preocupació i l'interès amb el qual han estat pendents del debat. Com sempre, l'Associació d'Amics, al seu web, tindrà penjada les pròximes setmanes la transcripció del que s'ha dit aquí i crec que, en aquesta ocasió, per la complexitat de tot, penso que pot ser un tema de lectura, anàlisi i reflexió important. Bona nit a tothom ■

LA COL·LECCIÓ «FRAGMENTS»

Anteriors jornades organitzades per l'Associació d'Amics de la UAB:

• Carles Viver Pi-Sunyer, director de l'Institut d'Estudis Autònoms

LA INDÚSTRIA A CATALUNYA: PRESENT I FUTUR

4 de març de 2009

OBERTURA

- Ramon Pascual, president de la comissió executiva del CELLS (Consorti per a l'Explotació del Laboratori de Llum del Sincrotó)

PONENTS

- Joan Trullén, departament d'Economia Aplicada, UAB, exsecretari general d'Indústria (Ministerio de Industria, Turismo y Comercio)
- Josep M. Pujol, president de FICOSA International
- Jaume Guardiola, conseller delegat de Banc Sabadell
- Jordi Marquet, vicerector de Projectes Estratègics-Parc de Recerca, UAB
- Xavier Gironella, gerent d'Operacions (Producció i Logística) de General Òptica

CATALUNYA DESPRÉS DE L'ESTATUT

13 de juliol de 2009

OBERTURA

- Borja de Riquer, professor del departament d'Història Moderna i Contemporània, UAB

PONENTS

- Ferran Mascarell, conseller delegat de RBA Audiovisuals
- Salvador Cardús, professor del departament de Sociologia de la UAB
- Juan José López Burniol, notari
- Àngel Pes, subdirector de La Caixa. Àrea de Responsabilitat Corporativa i Marca

FILA 0

- Miquel Caminal, departament Dret Constitucional, UB
- Jordi Font, director Institut del Teatre
- Vicenç Villatoro, escriptor

SOCIETAT PLURAL A CATALUNYA

Novembre de 2009

OBERTURA

Carlota Solé, catedràtica de Sociologia, UAB

PONENTS

- Oriol Amorós, secretari general d'Immigració, Generalitat Catalunya
- Laura Díaz, adjunta al Síndic de Greuges
- Joan Subirats, catedràtic de Ciència Política, UAB i director de l'IGOP

FILA 0

- Ahmed Benallal, La llum del Nord –Associació per a la ciutadania i cooperació entre els pobles–
- Amadou Bocar Sam, coordinadora d'Associacions de Senegalesos
- Javier Bonomi, Federació d'Entitats Llatinoamericanes de Barcelona
- Minkang Zhou, Associació de residents xinesos de Catalunya

LA JOVENTUT EN UNA SOCIETAT COMPETITIVA

22 de febrer de 2010

OBERTURA

- Juan Manuel del Pozo, professor de Filosofia de la UdG i exconseller d'Educació i Universitats

PONENTS

- Jaume Funes, psicòleg i expert en adolescència
- Maribel García, professora de Sociologia de la UAB i directora de recerca al GRET-UAB (Grup de Recerca, Educació i Treball) de la UAB
- Carles Feixa, professor d'Antropologia de la UdL i especialista en Antropologia de les tribus urbanes

FILA 0

- Joaquim Casal, professor de Sociologia, UAB
- Marta Comas, antropòloga, cap d'àrea d'Innovació Educativa del Consorci d'Educació de Barcelona
- Marta Bàrbara, responsable de Punt de Referència
- Teresa Muñoz, professora de l'IES Pere Calders

CRISI ECONÒMICA, ELS REPTES DE FUTUR

31 de maig de 2010

OBERTURA

- Antonio Franco, president Associació d'Amics UAB

PONENTS

- Josep Oliver, catedràtic departament d'Economia Aplicada, UAB
- Francesc Pérez Amorós, catedràtic departament de Treball, UAB
- Eusebi Cima, president de FEPIME
- Josep Pérez, advocat laboralista, Col·lectiu Ronda
- Joan Marín, director de Territorial, Caixa Sabadell
- Albert Solé, catedràtic d'Economia, UB
- Juan Manuel del Pozo, professor de Filosofia UdG, exconseller d'Educació i Universitats

L'AUTONOMIA DE CATALUNYA DESPRÉS DE LA SENTÈNCIA DEL TRIBUNAL CONSTITUCIONAL

22 de juliol de 2010

PRESENTACIÓ

- Xavier Muñoz, expresident de l'Associació d'Amics UAB

MODERADOR

- Josep M. Vallès, catedràtic de Ciència Política, UAB

PONENTS

- Enoch Albertí, catedràtic de Dret Constitucional, UB
- Antoni Bayona, professor titular de Dret Administratiu, UPF i lletrat del Parlament de Catalunya
- Joan Botella, catedràtic de Ciència Política, UAB i exmembre del CAC

- Joaquim Ferret, catedràtic de Dret Administratiu, UAB
- Manuel Gerpe, catedràtic de Dret Constitucional, UAB i membre de la Comissió Jurídica Assessora de l'Estatut
- Josep M. Vallès, catedràtic de Ciència Política, UAB

ÈTICA I SOCIETAT

27 de gener de 2011

PRESENTACIÓ

- Antonio Franco, president de l'Associació d'Amics UAB

INTRODUCCIÓ I MODERACIÓ

- Manuel Parés i Maicas, catedràtic emèrit de Ciències de la Comunicació, UAB

PONENTS

Ètica i política

- Joan Josep Queralt, professor del departament de Dret Penal i Ciències Penals, UB

Ètica i economia

- Alfredo Pastor, professor d'Economia de l'IESE i director de mercats emergents de Banc Sabadell

Ètica i comunicació

- Milagros Pérez Oliva, periodista d'*El País*

TAXES UNIVERSITÀRIES

14 d'abril de 2011

PRESENTACIÓ I MODERACIÓ

- Antonio Franco, president de l'Associació d'Amics UAB

PONENTS

- Màrius Rubiralta, secretari general d'Universitats, Ministeri d'Educació
- Joan Turró, economista i president de l'Institut d'Innovació Digital de les Professions (INESDI)
- Oriol Escardíbul, professor del departament d'Economia Política i Hisenda Pública, UB
- Andreu Espínola, secretari general de l'Associació de Joves Estudiants de Catalunya (AJEC)

NOVES INCÒGNITES DEL MÓN ÀRAB

15 de novembre de 2011

PRESENTACIÓ I MODERACIÓ

- Rafael Vilasanjuan, periodista

PONENTS

- Miguel Ángel Moratinos, exministre d'Afers Exteriors
- Eduard Soler, coordinador del Programa Mediterrani i Orient Mitjà del Centre d'Estudis i Documentació Internacionals de Barcelona (CIDOB)
- Najat El Hachmi, escriptora
- Laura Feliu, professora de Relacions Internacionals de la UAB, especialista en el món àrab-musulmà
- Tomás Alcoverro, periodista especialista en l'Orient Mitjà

GOVERNANÇA UNIVERSITÀRIA

15 de desembre de 2011

PRESENTACIÓ I MODERACIÓ

- Joan Botella, professor de la UAB i degà de la facultat de Ciències Polítiques i Sociologia

PONENTS

- Lluís Ferrer, exrector de la UAB i expert internacional en diferents programes d'avaluació d'universitats
- Jordi Codony, president del Consell de l'Estudiantat de les Universitats Catalanes (CEUCAT) i ponent de la Comissió per a l'estudi de la governança del sistema universitari de Catalunya
- Josep Ferrer, professor de la UPC i membre de la Comissió per a l'estudi de la governança del sistema universitari de Catalunya
- Joaquim Coello, president del Consell Social de la UB i ponent de la Comissió per a l'estudi de la governança del sistema universitari de Catalunya

CRISI I PSICOLOGIA COL·LECTIVA

22 de març de 2012

PRESENTACIÓ I MODERACIÓ

- Joan Botella, professor de la UAB i degà de la facultat de Ciències Polítiques i Sociologia

PONENTS

- Salvador Cardús, professor titular del departament de Sociologia de la UAB
- Eusebi Cima, president de FEPIME Catalunya i vicepresident de Foment del Treball
- Adolf Tobeña, catedràtic del departament de Psiquiatria de la UAB

EUROPA DESPRÉS DE LA CRISI

12 de juny de 2012

PRESENTACIÓ I MODERACIÓ

- Antonio Franco, periodista i president de l'Associació d'Amics de la UAB

PONENTS

- Josep Borrell, expresident del Parlament Europeu
- Joan Botella, catedràtic de Ciència Política de la Universitat Autònoma de Barcelona i degà de la facultat de Ciències Polítiques i Sociologia
- Ramon Torrent, catedràtic d'Economia Política de la Universitat de Barcelona

Podeu consultar la transcripció de totes les jornades de debat a la pàgina web de l'Associació d'Amics de la UAB: <http://www.amicsuab.cat>.

EDITA
Associació d'Amics UAB

CORRECCIÓ I MAQUETACIÓ
<F12 serveis editorials>

DISSENY
info@barcelonasiesta.com

COORDINACIÓ
Irina Gimeno Coso

IMPRESSIÓ
Impressions Gràfiques Canigó

DIPÒSIT LEGAL
B. 34048-2012

Associació d'Amics UAB

Universitat Autònoma de Barcelona
Torre Vila-Puig
Campus de la UAB

Telèfon 93 581 14 90
Fax 93 581 46 45
amics@uab.cat
www.amicsuab.cat

Col·legi de Periodistes
de Catalunya

Col·legi de Politòlegs
i Sociòlegs de Catalunya

UAB

Universitat Autònoma de Barcelona

Consell Social